

OBČASNÍK

JAMU

JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ

Vědomí kontextu

2005/I

uvnitř čísla:

Máme nový senát

Místo peněz na koleje
peníze na bydlení

Ohlédnutí za Janáčkem

Ještě MIK 2004

Mezinárodní konference
na fakultách JAMU

Podpořme
dramatickou výchovu
na gymnáziích

Knihovna otěhotněla

Důležité novinky
ze zahraničního oddělení

V dnešní době všeobecného snažení o posouvání hranic lidských možností výš a výš vyvstává nutnost určité specializace. Současně ale hrozí nebezpečí ztráty kontextu s obecnými pravdami, pokud by specializace přešla v izolaci. Je to citelné i v oblasti umělecko-interpretacní. Ztráta orientace v hudbě jako takové, maskovaná snahou o co nejdokonalejší ovládnání nástroje, by po jisté době potlačení hudebních, filozofických a konečně i lidských souvislostí přinesla rozčarování – a výsledek, jímž by byla sebedokonalejší řemeslná hra, by postrádal to hlavní, a tím je sdělení. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že za většinou mých úspěšných projektů interpretačních i pedagogických nestálo jen cvičení na klavír ani hltání informací z oblasti pedagogiky. Bez širšího náhledu, vytvářeného stykem s vynikajícími spoluhráči, špičkovými dirigenty a znamenitými orchestry, by byl úhel pohledu, ohraničený okrají klávesnice, naprosto nedostačující.

Měl jsem to štěstí studovat devět let u profesora Františka Schäfra, který by se právě teď dožil sta let. Ale neméně důležití byli pro mne všichni, s nimiž jsem kdy hrál a kteří na mne působili – od šéfdirigenta Státní filharmonie Brno Františka Jílka, který ze mne vychoval na sedmáct let sólistu svého orchestru, až po hudební režiséry Československého rozhlasu, jejichž přesnost a přísnost mi potvrdila, že pravdu obcházet nelze. Je snad zbytečné zdůrazňovat, že v konečném účtování jsou sólisté, ovládající kromě svého nástroje i principy improvizace, komorní spolupráce a komunikace s dirigentem a orchestrem, úspěšnější než jejich kolegové, omezení jen svým nástrojem.

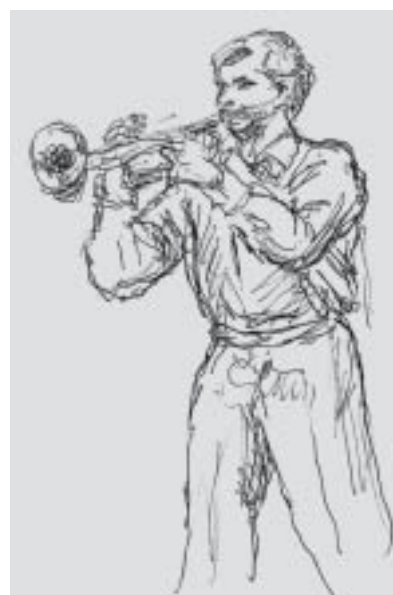
Dokončení na straně 20

Cena ministryně pro absolventku JAMU

Magdalena Švecová-Krčková, která absolvovala v r. 2004 na Hudební fakultě JAMU obor operní režie u doc. Aleny Vaňákové, získala Cenu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy pro vynikající studenty a absolventy ve studijním programu v r. 2004. Vedle ní obdrželi tuto cenu další tři studenti doktorských studijních programů z Univerzity Karlovy, Univerzity Pardubice a z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze.

Magdalena Švecová byla jako absolventka studia hry na housle na pražské konzervatoři a na vídeňské Universität für Musik und darstellende Kunst přijata ke studiu operní režie na Janáčkově akademii. V průběhu celého studia vytvořila řadu uměleckých projektů. Jejich zatímtním vyvrcholením byla inscenace dvou raných Janáčkových děl – opery *Počátek románu* a baletní suity *Rákos Rákoczy* –, která připravila ve spolupráci se studenty JAMU, se souborem Hradišťan (choreografka Ladka Košíková) a Brněnským akademickým sborem. Obě představení byla uvedena v rámci mezinárodního festivalu Janáčkovy Brno v lednu 2004 na scéně brněnského Městského divadla. Osobité pojetí Janáčkových juvenilí vzbudilo nadšené přijetí u diváků i odborné kritiky. V současné době připravuje Magdala na Švecová inscenaci opery *Don Pasquale* Gaetana Donizettiho v plzeňském Divadle J. K. Tyla.

Ministryně Petra Buzková předala vyznamenaným studentům ocenění ve Velkém zrcadlovém sále na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. Po Janu Jiraském a Markétě Dvořákové je Magdalena Švecová již třetí nositelkou tohoto prestižního ocenění, která je studentkou či absolventkou JAMU.

— Doktorand Adam Richter —
v jedné z kreseb Miroslava Hrona

Zpráva o průběhu a výsledcích voleb do AS JAMU

Vzhledem k tomu, že funkční období AS JAMU skončilo 16. 11. 2004, byl termín voleb do nového senátu stanoven na 10. 11. 2004. Účast byla poměrně vysoká – 297 voličů, tj. 40,5 %, přičemž k platnosti voleb bylo třeba min. 15 %, tj. 110 členů akademické obce, která v den voleb čítala 733 členů. Členy AS se stali tito pedagogové a studenti:

Pedagogové DIFA JAMU:

Mgr. Karel Hegner, doc. Jan Kolegar,
Václav Gottwald, Mgr. Vladimír Kelbl

Pedagogové HF JAMU:

PhDr. Květoslava Horáčková, Ph. D.,
prof. PhDr. Jindřiška Bártová,
MgA. Radim Punčocha,
doc. Barbara Maria Willi, Ph. D.

Studenti DIFA JAMU:

MgA. Pavel Baďura, Robin Kvapil

Studenti HF JAMU:

Lukáš Bednařík, MgA. Jan Kavan

Další pořadí je zdokumentováno, vyvěšeno na příslušných nástěnkách a může mít význam při eventuálních koptacích do AS JAMU v případě odchodu některého z jeho členů.

Časté dotazy po vyhlášení výsledků se týkaly vysokého procenta neplatných hlasovacích lístků. Vysvětlení: Volební řád AS JAMU v článku 4, bodu 3 stanovuje: „*Lístky, na nichž nebudou označena žádná jména, lístky přeškrtané, nebo lístky, na nichž bude označeno více jmen než je stanoveno v odstavci 2, jsou neplatné.*“ V mnohých případech se stalo, že např. voliči z HF, neznaje kandidáty z DIFA, neoznámili na příslušném hlasovacím lístku se seznamem kandidujících pedagogů DIFA **žádného z nich** a naopak. Ovšem, že **pouze tento** lístek (tj. jeden ze čtyř, které byly uvedeny na hlasovací listině), byl označen za neplatný. Přirozeně, že se jeho neplatnost ani v nejmenším nepromítla do skutečného počtu hlasů odevzdaných jednotlivým kandidátům.

Závěrem lze konstatovat, že značný počet voličích členů akademické obce dokládá jejich zájem o dění a budoucnost JAMU.

Novým členům AS JAMU a celé naší akademii přejeme jen to nejlepší.

–sm–

Trocha informací o práci Akademického senátu JAMU (2001 – 2004)

16. listopadu 2004 skončilo tříleté funkční období AS JAMU, jehož činnost započala 30. 11. 2001. Do pedagogické komory byli tehdy zvoleni JUDr. Lenka Valová, MgA. Blanka Chládková, doc. Jan Kolegar, Mgr. Karel Hegner, doc. Jiří Skovajsa, prof. Bohumil Smejkal, doc. František Novotný a doc. Ivo Medek, do komory studentské Petra Matúšů, Peter Kučera, Lubomír Sůva a Norbert Svačina. AS JAMU na svém prvním zasedání zvolil do funkce předsedkyně JUDr. Lenku Valovou, místopředsdou se stal prof. Bohumil Smejkal a tajemnicí MgA. Blanka Chládková.

V průběhu času došlo k řadě kooptací. Důvodem rezignací členů studentské komory AS bylo ukončení studia či odchod do angažmá, ve sféře pedagogické se tak dělo následkem funkčních „posunů“. To byl také důvod odchodu JUDr. Lenky Valové, když byla jmenována kvestorkou JAMU. 28. 5. 2003 byl následně zvolen předsdou prof. Bohumil Smejkal, místopředsdou

Mgr. Karel Hegner a tajemnicí PhDr. Květoslava Horáčková, Ph. D.

Přízněme si, že představy mnohých členů akademické obce o činnosti AS JAMU jsou mlhavé. Zopakujme tedy alespoň stručně:

Jeho kompetencí a povinností je především volit rektora, značné pracovní vytížení však přináší projednávání a schvalování důležitých vnitřních předpisů a rozhodnutí vedení JAMU, jež mají celoškolskou působnost a od nichž se odvíjí vnitřní předpisy fakult, které AS JAMU rovněž schvaluje. Patří k nim také každoroční či periodicky se opakující „evergreeny“, např. přípravy a schvalování rozpočtů, výroční zprávy o činnosti a hospodaření, dlouhodobé záměry, jejich aktualizace a vyhodnocování apod. V minulém období bylo ale navíc nutné reagovat na nevídané množství změn v resortu vysokého školství i na potřebnou koordinaci vysokých škol v rámci EU a přechod na třístupňové VŠ studium. Znamenalo to naprostou revizi a mnohdy

i přepracování vnitřních předpisů JAMU. Byly vypracovávány na vedení JAMU a podle charakteru je předkládali nejčastěji rektor JAMU prof. Václav Cejpek (záležitosti „ideové“) a kvestorka JUDr. Lenka Valová (ekonomické). K nejdůležitějším dokumentům patří Statut JAMU, Studijní a zkušební řád, Řád výběrového řízení, Volební a jednací řád AS, Stipendijní řád a Mzdový předpis. Vcelku stovky stránek, které bylo nutné detailně – větu za větou, slovo od slova – pozorně pročíst, zvážít obsah i formulace před konečným odhlasováním.

Zasedání AS jsou sice veřejná, ale jen sporadicky je navštíví zájemci z řad akademické obce. Pracuje se pro celek, ne pro potlesk. O to víc potěšila slova uznání a díky, která na závěr funkčního období AS JAMU na jeho adresu vyslovil pan rektor.

Přeji i nově zvolenému senátu hodně zdraví.

*Prof. Bohumil Smejkal, předseda AS JAMU
ve funkčním období do 16. 11. 2004*

A je to tady

Ministryně školství vydala změnu Pravidel pro poskytování dotací MŠMT veřejným vysokým školám na ubytování a stravování studentů a na ubytovací stipendia pro rok 2005. Dlouho diskutovaná změna státní dotace na ubytování vysokoškolských studentů je tak na světě – s účinností **od 1. 10. 2005** přestanou být dotována lůžka na vysokoškolských kolejích a jednotlivé vysoké školy budou vyplácet studentům, kteří splní stanovená kritéria, stipendium, kterému se pracovní začalo říkat „ubytovací stipendium“.

Jak se tato změna konkrétně dotkne studentů JAMU? Do konce probíhajícího akademického roku prakticky nijak – ti, kteří jsou ubytováni na kolejích ASTORKA, budou platit stávající **dotované kolejné** a ti, kteří nebydlí na koleji a nemají v městě Brně trvalé bydliště, budou i nadále platit různé formy podnájmů za **nedotované smluvní ceny**. Změna nastane od nového akademického roku – tedy od 1. 10. 2005. Na koleji budou ubytováni studenti platit plné, nedotované kolejné a všichni, kteří splní níže uve-

dená kritéria, pak budou pobírat ubytovací stipendium.

V úvodu zmíněných pravidel vydávaných MŠMT jsou stanovena tato kritéria pro přiznání ubytovacího stipendia: student

1. je studentem bakalářského, magisterského nebo doktorského studijního programu v prezenční formě studia;
2. studuje v prvním studijním programu, nebo ve studijním programu na něj navazujícím, nebo přestoupil z jiného studijního programu do jiného a předchozí studium mu bylo uznáno; v případě souběžně studovaných studijních programů je student započten nejvýše jednou, a to v tom studijním programu, ve kterém byl do studia zapsán dříve, *tzn. že student, který před zahájením současného studia již studoval jinde či na JAMU jiný obor, toto kritérium splní pouze tehdy, bylo-li mu předchozí studium uznáno – čili do současného studia přestoupil, nikoliv byl přijat;*
3. nepřekročil standardní dobu studia v žádném ze souběžně studovaných studijních programů – *tzn. že toto kritérium nesplní student, kterému byl rozložen ročník či studuje z jakéhokoliv důvodu déle než standardní dobu studia;*

4. je státním občanem ČR, nebo je osobou bez státní příslušnosti, která má na území ČR povolený trvalý pobyt, nebo je státním příslušníkem členského státu EU nebo jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru (Island, Norsko, Lichtenštejnsko) nebo Švýcarské konfederace, nebo je rodinným příslušníkem takové osoby;
5. nemá místo trvalého pobytu v okrese, v němž je místo jeho studia, *tzn. student, který nemá trvalé bydliště v okrese Brno–město.*

Tato kritéria mohou být na základě doporučení MŠMT ve stipendijních řádech jednotlivých vysokých škol rozvinuta pouze v podmínce týkající se místa trvalého pobytu, např. dojezdovým kritériem. Novela Stipendijního řádu bude projednána v Akademickém senátu JAMU ihned poté, co se upřesní technické detaily procesu přiznávání a výplaty ubytovacích stipendií. Studentská akademická obec má a bude mít možnost se s těmito otázkami seznámit mj. i na připravovaném shromáždění k dané problematice.

14. ledna 2005

Lenka Valová

— Koleje v Astorce budou dál sloužit studentům JAMU —

Z koncertů Hudební fakulty

Ohlédnutí nejen fotografické

Zajímalo by vás, kolik koncertů pořádá Hudební fakulta za sezonu? Paní PhDr. Stejskalová, v jejíž pracovní náplni je jejich organizační příprava, by určitě nejradyji odpověděla, že *moc*, poněvadž je však známá svou precizností, nahlédla do seznamů a konstatovala, že v loňské sezoně jich bylo 169 a dalších 11 při Mezinárodních interpretačních kurzech.

Letošní sezona se ještě zdaleka k takovému počtu nepřiblížila (vrcholem totiž bývají jarní měsíce, kdy fakulta pořádá i dva, tři a dokonce se už stalo, že i čtyři – zejména absolventské – koncerty během jediného dne!), nicméně i ty večery, které dosud byly realizovány, přinesly mnoho zajímavého. Tak hned říjnový koncert s názvem *Aproximace* byl něčím zcela mimořádným. Nápad vznikl na pražské HAMU a spočívá ve snaze spojit mladé hudebníky ke společnému muzicírování v podmínkách obzvlášť nelehkých: studenti HAMU a JAMU měli nastudovat a v obou městech veřejně provést komorní díla nstandardního obsazení od předních současných autorů – žijících či nepříliš dávno zesnulých. Posluchači tohoto koncertu tedy vyslechli díla přítomných pražských skladatelů Ivany Loudové (*Canto solitario* pro housle) a Ivana Kurze (*Sen*), rovněž přítomné doktorandky JAMU Kateřiny Růžičkové (*Dva dialogy* pro klarinet a violoncello) a dále skladby Miloslava Lštvana, Čechoameričana Karla Husy a Krzyszofa Pendereckého. Všechny kompozice kladly mimořádné a nezvyklé interpretační nároky, avšak způsob, jakým je mladí umělci předvedli, byl jednoznačně přesvědčivý. Jak se interpreti vyjádřili, trvalo jim relativně dlouho, než díla nastudovali (štěstím bylo, že jeden z účinkujících studentů JAMU, violoncellista Štěpán Filípek, bydlí v Praze a stal se tak tou nejdůležitější spojkou, ba osou celého nejméně týden intenzivní práce obnášejícího dění). Výsledek však byl víc než zdařilý.

Radost měla i Tjitske Jurková (obr. 1) poté, co na pódiu předvedla náročnou skladbu Hermanna Neulinga. Fotografický aparát ji zachytil přesně půl roku poté, co (1. května) oslavila vstup Česka na Evropské unie unikátním a důstojným způsobem: toho dne se tato rodilá Holanďanka, která přišla do Brna studovat hru na lesní roh, provdala a změnila své původní jméno Hempenius na Jurková.

A třetí ze spokojených interpretů jsou houslista Pavel Burdych a pianistka Zuzana Bérešová (obr. 2), kteří jako první za dobu existence Hudební fakulty JAMU nastudovali a provedli mimořádně náročnou, ale i mimořádně krásnou 2. houslovou sonátu Bély Bartóka a stali se tak nástupci v brněnské interpretační tradici již pevně zakotveného dua Bohumil Smejkal – Jaroslav Smýkal, které tuto skladbu na-

studovalo v roce 1963 v tehdy československé premiéře a získalo s ní významné ocenění v budapeštské bartókovské soutěži.

*

Koncerty Hudební fakulty JAMU mají své publikum a v jeho rámci určitě i (nejméně celostátní) unikum. Je jím malá holčička se dvěma culíky u uší a v modrých sametových šatičkách, sedící s maminkou obvykle v první řadě blízko u dveří a naslouchající s neutuchající pozorností všemu, co se děje na pódiu (obr. 3). Nikdy se nenudí, nikdy nedává najavo únavu. Neuvěřitelné.

Letos má Simonka Otřísalová (jak se ona holčička jmenuje) „už“ pět let, ovšem chodit na koncerty začala, když jí byly tři roky. Její maminka vzpomíná, že to vše začalo s novými vodotrysky u Hudební fakulty: šli se na ně podívat, ale Simonka byla víc než vodotrysky zaujata hudbou zaznívajícím z budovy. Rodiče – oba technického zaměření – dlouho nechtěli připustit, že by mohlo jít o víc než chvílkový zájem, nicméně jak čas běžel a Simonka byla stále více fascinovaná vážnou hudbou („když byla v autě sama, pouštěla si Vltavu“ – uvádí maminka), přijali to jako skutečnost a Simonka se tak stala určitě nejmladší pravidelnou návštěvnicí koncertů konzervatoře a JAMU. Postupem času přibýly i další aktivity: letos chodí do Javorníčku a – jak sama prohlásila – bude z ní „asi klavíristka“.

Nedaleko od Simonky sedává další pravidelný návštěvník koncertů, Mgr. Miroslav Hron (obr. 4), který má jiné specifikum: jako někdejší absolvent studia hudební a výtvarné výchovy a pozdější učitel hry na housle (v Tišnově učil na všeobecné škole osmnáct let, na Pedagogickém institutu v Brně dvanáct let) spojuje tyto dvě životní záliby tak, že kreslí dění na pódiu. A že má velký pozorovací dar a vytříbený rukopis, to dokazují jeho kresby, jež zdobí toto číslo *Občasníku*.

Jindra Bártová

— Kresby Miroslava Hrona —

Jaký byl 37. ročník MIK

Mezinárodní mistrovské interpretační kurzy, konané v prostorách Hudební fakulty JAMU ve dnech 1. – 11. 7. 2004, poznamenal mírný pokles zájmu o účast v některých oborech, takže se počet zájemců ustálil na šedesátce. I to je hodně – přihlédneme-li k tomu, že každoročně vznikají další nové kurzy, a to na místech prázdninově atraktivnějších. Celá akce tak proběhla v klidnější podobě, mohli jsme se frekventantům více věnovat, tlak na koncertní vystupování nebyl tak extrémní. Asi polovina účastníků byla ze zahraničí (USA, Kanada, Francie, Jižní Korea, Německo, Itálie, Slovensko). Kromě našich vyučujících a klavírních doprovazečů byli členy pedagogického týmu prof. Alain Nonat z Kanady a japonská pianistka Rinko Yoshino.

Značný zájem byl o tradiční úvodní koncert pedagogů, který byl s ohledem na jubileum takřka důsledně janáčkovský: téměř souborné provedení Janáčkova klavírního díla v podání Jana Jirského, Martiny Mergentalové a Jiřího Skovajsy, doplněné skladatelovou Pohádkou pro violoncello a klavír (Miroslav Zicha). Velký úspěch měla Sonáta pro flétnu a klavír Bohuslava Martinů (František Kantor a Šárka Králová).

I koncerty účastníků měly velice vyrovnanou úroveň, i když letos dominovali flétnisté, kteří pod vedením Václava Kunta a Františka Kantora vesměs předváděli výkony vysokých interpretačních kvalit. „Královnou“ mezi nimi byla studentka brněnské konzervatoře Kristina Vaculová, vítězka Concertina Praga, jejíž přednes Joliveta vyvolal úžas.

Nejen prací byli živi studenti. Vítejným zpestřením byl zájezd do Mikulova – podvečerní koncert, výstup ke kapličce na Svaté Hoře a konečně se zájmem očekávaná exkurze do vinného sklípku, kde se při poslechu tamní cimbálové muziky Kasanica až do pozdního večera ochutnávalo výborné víno s produkty domácí zabijačky.

Díky obětavosti pedagogů, klavírních doprovazečů a zejména tříčlenného organizačního týmu (PhDr. Zdeňka Stejskalová, MgA. Petra Koňárková, Jana Rousková) odjízďe účastníci spokojení, bohatší o zážitky hudební i lidské. Své poznatky někteří zúročí už záhy na různých soutěžích, jejichž programy zde konzultovali. Nepochybně vzroste i zájem o studium na fakultě. A mnozí se už ptali na příští ročník, jehož ozdobou bude holandský pedagog – violoncellista Paul Uyterlinde.

Jiří Skovajsa

Mezinárodní symposium divadelní antropologie opět žije!

Na počátku prosince se opět Divadelní fakulta stala místem mezinárodního setkání divadelníků a teoretiků divadla, probíhalo **IV. Mezinárodní symposium divadelní antropologie**. Po čtyřech letech jsme se rozhodli navázat na tradici, kterou se zdařilo vytvořit z iniciativy prof. Petera Scherhaufera a prof. Petra Oslzlého – v 90. letech proběhla tři symposia divadelní antropologie na vysoké úrovni za účasti předních odborníků na tuto oblast bádání o divadle. Tehdy jsme uvítali v Brně např. R. Schechnera nebo N. Savarese. Mimo jiné právě skrze tato symposia se pojem „divadelní antropologie“ podařilo uvést do českého myšlení o divadle. Po čtyřleté přetřece ze zdálo, že je nejvyšší čas prověřit, jaký je stav divadelní antropologie u nás i v zahraničí. Po mnoha organizačních peripetiích konference nakonec úspěšně proběhla: ve dvou dnech odeznělo celkem 16 velmi různorodých příspěvků, které se z rozličných – většinou velmi netradičních perspektiv – zabývaly fenoménem divadla.

První den, jehož rámcovým tématem bylo „divadlo v sociální akci“, zahájil host nad jiné milý: prof. Ivan Vyskočil příspěvkem „Divadelní antropologie (některé alternativní tendence

dramatické kultury a tvorby), prevence kriminality dětí a mladistvých a ošetření dětských a mladistvých provinilců“. Příspěvek, který – ač prof. Vyskočil prohlašoval, že již nemá mnoho co říci – vyvolal rozsáhlou diskusi. Tvorbu i výzkum Divadelní fakulty představily Zoja Mikotová jako vedoucí Ateliéru výchovné dramatiky Neslyšících a Iveta Pavlovičová, která představila výsledky výzkumu zaměřeného na seznamování středoškolské mládeže s komunitou Neslyšících a znakovým jazykem. V odpolední sekci pak postupně došlo i na divadlo mentálně postižených, bezdomovců i prostitutek.

První den konference velmi případně završil divadelní dvojvečer ve Studiu MARTA. Studentky Ateliéru výchovné dramatiky Neslyšících představily inscenaci „Sem Tam“ vytvořenou pod vedením Zoji Mikotové, a Martin Heřman Frys, absolvent tzv. Integrovaného programu, který vedla na DAMU Jana Pilátová, se představil v autorském představení jednoho herce „Vy tomu věříte? aneb Don Quijote de la Mancha“. Obě představení se setkala s bouřlivým ohlasem českého i zahraničního publika a pro mnohé byla praktickou odpovědí na mnoho teoretických otázek, které se vynořily během

prvního dne jednání – otázky po mezích a možnostech divadla tělesně postižených, na možnosti jeho estetických kvalit.

Druhý den jednání zahájil Jaroslav Fret, ředitel Uměleckého centra Jerzyho Grotowského, rozsáhlým příspěvkem nazvaným „Zvuk, sonorita, zdroj – k antropologii hudebního divadla“, v němž vyložil a praktickými ukázkami doložil svůj pohled na divadlo jako skutečně hudební a múzický celek, které se opírá o specifickou práci s hlasem a tělem herce v linii otevřené právě J. Grotowským.

Následující příspěvky se obracely k širším souvislostem divadelní problematiky. Nejbouřlivější diskusi bezesporu vyvolal příspěvek maďarské badatelky Anikó Szücz „Mytologizace komunistické éry v současných maďarských inscenacích“, který otevřel zejména pro středoevropský kulturní okruh aktuální téma, se kterým se např. u nás prakticky i teoreticky jen neradi konfrontujeme.

Závěrem lze jen říci, že ačkoliv kontinuita akce byla narušena a mnohé slibně se vyvíjející kontakty se v mezidobě ztratily, podařilo se znovu mezinárodní symposium uskutečnit, často navázat nové kontakty, takže můžeme dnes vážně uvažovat o podobě dalšího symposia, které by mělo proběhnout zase za dva roky.

David Drozd

MUSICA NOVA etc.

Konec roku 2004 byl v oblasti zahraničních aktivit na HF JAMU mimořádně bohatý. Uskutečnil se další – již 6. ročník každoroční mezinárodní konference MUSICA NOVA se zaměřením na nejnovější trendy v soudobé hudební kompozici a jejich teoretické kořeny.

Konference se konala jako součást mezinárodního festivalu „Setkávání nové hudby Plus“, na kterém letos poprvé HF JAMU přímo participovala jako spolupořadatel. Obě akce měly vysokou úroveň, na níž se podílela celá řada teoretiků a umělců patřících ke světové špičce v oboru. Za všechny jmenujme skladatele Horatia Radulesca, Krzysztofa Knittel, Alexe Manassena, z interpretů pak americkou flétnistku Carine Levine, britské umělce – cellistku Catherine Tunnell a klavíristu Iana Pace nebo německého perkusionistu Jeffa

Beera. Kromě koncertní činnosti vedli všichni jmenovaní i workshopy pro studenty HF JAMU, které se setkaly s velmi pozitivním ohlasem.

Avšak čtené byly v poslední čtvrtletí 2004 i zahraniční aktivity pedagogů Hudební fakulty – doc. Petráš a doc. Spilka působili pedagogicky v rámci mobility na finských univerzitách, orchestrální skladba odb. as. Martina Smolky zazněla na zahajovacím koncertě World New Music Days 2004 v Luzernu, doc. Medek měl hlavní přednášku na evropské konferenci „Improvisation in Music“ v Haagu pořádané Evropskou hudební radou. V oblasti zahraničních interpretačních aktivit pedagogů by byl i jejich prostý výčet nad rámec tohoto článku.

–im–

Doktorandská konference na Hudební fakultě

Konference doktorandů, která se konala ve čtvrtek 25. listopadu na Hudební fakultě JAMU, vznikla z iniciativy Oborové rady vedené doc. Barbarou Willi, která dospěla k názoru, že by bylo vysoce prospěšné uspořádat pracovní setkání, které by studentům doktorských programů umožnilo vzájemné poznání, výměnu názorů i získání nových poznatků. Na konferenci vystoupilo sedm účastníků, kteří se buď vyjadřovali k obecně stanovenému tématu konference, jímž byly vztahy mezi kulturami zejména ve střední Evropě, nebo informovali o svých disertačních pracích.

K tématu konference směřovala přibližně polovina z pronesených referátů. Tereza Páková z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně se soustředila na *Musikblätter der Sudetendeutschen* a v rámci svého příspěvku hovořila o zaměření a dopadu činnosti časopisu vycházejícího v posledních dvou předválečných letech v tehdejší Československu. Zuzana Bouřová z Hudební fakulty JAMU nazvala svůj referát *Východní filozofie a evropská pedagogická praxe* a sledovala v něm na příkladu činnosti Yehudi Menuhina možnosti propojování poznatků východních kultur (jóga, koncentrace) s evropským hudebním školením. Svata Šenková z DiFa ve svém referátu *Vliv Janáčkových studií v Lipsku a ve Vídni na jeho další působení v brněnském hudebním životě* přinesla na základě Janáčkovy korespondence se Zdenkou Schulzovou zajímavé svědectví o Janáčkově soustředěné a cílevědomé přípravě na jeho budoucí činnost v Brně a Adam Richter z HF JAMU poukázal v příspěvku *Vlivy působící na současné české skladatele v oblasti tvorby pro dechové nástroje* na historické návaznosti ve smyslu napojení skladatelů na tvorbu jejich předchůdců, ale i na psychologické aspekty kompoziční tvorby.

Varhanní exkurze do Olomouce

Pro každého instrumentalistu je důležité, ba přímo nutné vyzkoušet hru na nástroje různého typu, různých zvukových kvalit, z různých dob; platí to zejména pro nástroje, které se od sebe podstatně liší, někdy i v základních parametrech. Příkladem takového nástroje jsou varhany, které jsou vlastně vždy originálem.

Poslední listopadovou sobotu, tedy sedmadvacátého, jsme se ve skupině sedmi varhaníků z různých ročníků vydali na exkurzi do Olomouce. Toto město, významné historické centrum, stolice biskupů a později arcibiskupů, se může na rozdíl od Brna pyšnit několika pozoruhodnými a velmi cennými historickými varhanami. Ke třem z nich jsme se dostali díky studentovi Karlu Martínkovi, který coby dómský varhaník zajistil přístup. V katedrále sv. Václava zaujaly (jedny z několika tamějších nástrojů) pneumatické varhany o třech manuálech a padesáti znějících rejstřících, které postavila roku 1886 firma bratří Riegerové a které nás inspirovaly svým romantickým zvukem. Další dva nástroje, které jsme viděli, už byly značně poznamenány pozdějšími zásahy. Příkladem barokního nástroje subtilního zvuku nám byly

Kapitoly z připravovaných disertačních prací představovaly další příspěvky, které na konferenci zazněly. Markéta Dvořáková (HF JAMU) hovořila v referátu *Tvorba multimediálních děl z pohledu hudebního skladatele o svých zkušenostech na tomto poli*, Jan Mach (HAMU Praha) představil *Fenomén klarinetového kvarteta* a doprovodil svůj referát řadou zvukových ukázek podobně jako Dalibor Němec (HF JAMU), který účastníkům konference přiblížil v referátu *Role tympánů ve 3. symfonii Miloslava Kabeláče* jak některé kompoziční postupy skladatele, tak interpretační problematiku tympánového partu.

Konference měla výbornou atmosféru, řada referátů vyvolala fundovanou diskusi a účastníci se shodli na tom, že podobné akce by i v budoucnu přivítali.

Jindra Bártová

— Kresba Vladimír Renčín —

varhany v chrámu Panny Marie Sněžné z roku 1729 od králického varhanáře Johanna Gottfrieda Halbicha, přestavěné v meziválečné době a o pět desítek let později restaurované krnovskou firmou Rieger-Kloss. Už trochu prochlazení, ale přesto s velkým očekáváním jsme uzavřeli exkurzi v chrámu sv. Mořice. Tam se nachází významné, totiž v této velikosti jediné dochované varhany od slezského stavitele Michaela Englera z roku 1745 o třech manuálech a čtyřiačtyřiceti rejstřících, které však navzdory své hodnotě neušly počátkem sedmdesátých let tolik diskutované monstrózní přestavbě a totální proměně. Přibližně hodinová zkušenost s každým nástrojem samozřejmě nikomu nestačila, a tak jsme exkurzi uzavřeli myšlenkou za olomouckými varhanami se ještě v budoucnu vypravit.

Jana Slimáčková

Muž z první řady

Jsou takoví lidé, kteří, ať se postavíte kamkoli, vždycky trochu vyčnívají a než se nadáte, stojí v první řadě. Nevím jak je to u nich v rodině, ale jinde se mi prof. Bohumil Smejkal velice jeví jako jeden z nich. Kolik převleků skrývá jeho šatna – kroj primáše, frak primária a koncertního mistra i děkanský talár – všechny jako dresy s číslem jedna. A ve všech taky poctivě vypotil svých tisíc voltů. Přitom mu jedno hřiště nikdy nestačilo. Fotografové museli nastavovat vysoké časy, aby z něho na momentkách nebyla jen šmouha, když obíhal svá působiště.

Začalo to už v mládí. Do kraje hudby se nevydal stezkou jednoho nástroje, ale střídal mandolínu, klarinet, harmoniku, bicí, housle a žádná příležitost zahrát si cokoli s kýmkoliv mu nebyla cizí. Široké spektrum činnosti se stalo předznamenáním jeho celoživotního pracovního programu. Potřeboval širokou cestu, na typizovanou stezku by se náklad jeho elánu nikdy nevešel.

V padesátých letech jsem cestou do Židenic na Životského ulici z přízemního okna jednoho domku slyšával housle klestící si cestu etudami. Konzervatoř přistříhla křídla mnohostranného talentu a uvěznila ho do klece technické akrobacie. Tenkrát jsem při poslechu netušil, že se tam zadělává těsto na tovar, který jednou budeme dvacet let společně produkovat.

Osud dlouho nepřál našemu vzájemnému poznání. Mezitím se konzervatorista stal uměleckou osobností, jež vystřídala mistrovské posty v orchestrech – Moravské filharmonii v Olomouci, v operním orchestru v Brně a v Komorním orchestru Bohuslava Martinů, než na několik let zakotvila v útulku lidové tvorby – BROLNu.

Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů byl poslední štací B. Smejkala, kde ve funkci uměleckého vedoucího a nezapomenutelného primáše působil, předtím, než se stal členem Janáčkova kvarteta. Zdárná, ale poměrně akrobatická změna z primáše na primária byla sice vysvětlitelná letitou paralelou pěstování sólové i souborové komorní hudby, které se B. Smejkal věnoval, ale přesto šokovala hudební veřejnost. Tenkrát byla ještě komunikace mezi póly lidovým a artistním v praxi víceméně tabu a skok z jednoho pólu na druhý budil až pohoršení.

Nás, členy Janáčkova kvarteta, osířelé po smrti Jiřího Trávnicka, jistě postihla zloba BROLNu, jemuž jsme uchvátili osvědčeného protagonistu, ale pro nás to byla volba existenčně nutná.

Dvacetiletá následná spolupráce přesvědčila všechny pochybovače o její správnosti.

Tenkrát se objevila v souboru činností B. S. nová oblast – pedagogické působení na JAMU. To je činnost, která zrcadlením sebe sama provokuje nové pohledy na staré problémy a vnucuje každodenní konfrontace s názory a cítěním jiné generace. Smejkalova profesní všestrannost, bystrý intelekt, manažerský talent a nakažlivá spontaneita byly mostem k pedagogickým úspěchům, důvěře studentů i pedagogů a později vedly ke zvolení do významných akademických funkcí. Funkci děkana plnil po dvě volební období, což je přesvědčivým dokladem osvědčení ve službě poslání Hudební fakulty JAMU.

Svoji sedmdesátku slaví každý jinak. Je logické, že v tom věku si vzpomínání nárokuje větší prostor v myšlení, než to bývalo dříve. Vzpomínání nad zavřenou knihou aktivního života by se měl ale každý bránit. Kniha prof. Smejkala je pořád doširoka otevřená. V posledních letech se v ní objevují dokonce i úspěšné novinky. Jeho sugestivní vypravěčské umění se projevilo v oblíbeném rozhlasovém seriálu a jeho ohledávání múzického prostoru vedlo ke spolupráci hudby a slova a kdoví, kam ještě povede. Jeho životní tempo se nemění. Pokud si vzpomínám, *accelerando* mu bylo vždycky bytostně bližší než *ritardando*. Přejme mu, ať je to tak i nadále.

Adolf Sýkora

Ve dnech 3. a 4. prosince 2004 proběhla v Praze v Sále Bohuslava Martinů na AMU interpretační soutěž o cenu tohoto skladatele. Je potěšitelné, že se jí úspěšně zúčastnilo i smyčcové kvarteto posluchačů HF JAMU – ICARUS QUARTET ve složení Milan Paľa, Marián Svetlík, Julián Veverica /j. h. / a Katarína Madariová. Zaujalo intenzitou muzikantského projevu a předneslo náročný program z děl W. A. Mozarta, B. Martinů a S. Prokofjeva a získalo 2. cenu, jen s malým bodovým rozdílem od vítězného Penguin – Quartet. Navíc získal ICARUS QUARTET Cenu za nejlepší provedení díla B. Martinů.

Děk za dobrou reprezentaci!

–sm–

VĚDECKÝ VÝZKUM V OBLASTI HUDEBNÍ KOMPOZICE

Dlouhodobě je výzkum některých členů katedry kompozice zaměřen na linii nazvanou „Od Janáčka k současnosti“. Jsme hrdi na to, že neseme Janáčkův odkaz nejen ve jménu naší vysoké školy, ale zejména fakticky, že vedle interpretačních kurzů, kde je Janáčkovské dílo častým předmětem studia, je to péče o Souborné kritické vydání Janáčkovy díla, k němuž přispíváme editorský. Znamená to číst autografy a opisy děl, odstraňovat dobové nánosy z dřívějších vydání, tj. držet se autentických záznamů zásady „poslední ruky“, poslední, třeba nepatrného dokladu, že Janáček do opisu svého díla ještě zasáhl a opis tak autorizoval. Dospět potom k vydání takto očištěného díla nám kromě pomalejšího Editio Baerenreiter Praha pomáhá pružněji brněnské Editio Janáček, podporované Nadací Leoše Janáčka.

Teoretická reflexe Janáčkovy díla s výhledem na jubilejní rok 2004 našla své místo a čas na JAMU v podzimu 2003. Katedra kompozice uspořádala mezinárodní konferenci, na níž pozvala janáčkovské badatele, s výsledkem, který dokumentuje sborník referátů a studií *A přece je i v hudbě jen jedna pravda...* (JAMU, Brno 2003). Prof. Dr. Jiří Vysloužil, DrSc. se zabýval „modernismem“ v díle L. J., prof. John Tyrrel (Anglie) studoval Janáčkovy příznačné motivy v operách. Prof. Leoš Faltus vyzdvihl novátorství Janáčkovy formového myšlení a předobraz montážní techniky, jež se zúročila později v díle Miloslava Ištvan. Miloš Štědroň se zaměřuje na vysoce zajímavý aspekt osobité janáčkovské instrumentace. Závěrečný text Romana Bergera pak využívá janáčkovského výročí k apelu na naše morální vědomí – právě v něm

se značí Janáčkův odkaz s nebývalou živostí. Neboť není naším úkolem udělat z Janáčka „bronzový pomník“, ale plamen jeho myšlenek převzít a nést dál. (Z úvodu Jaroslava Štastného.)

K současné tvorbě ovšem míří dlouhodobé úsilí týmu, který se zabývá teorií kompozice. Výsledky práce tohoto týmu byly a jsou průběžně vydávány Edičním střediskem JAMU a nabízeny v prodejné skript v Astorce na Novobranské ulici.

K těm pozoruhodným patří práce Jaroslava Štastného „Josef Berg a jeho Snění“ i „Otázky tvůrčího myšlení u skladatelů Aloise Piňose a Romana Bergera“ o několika stech stran, podobně jako dříve vzniklé monografie Jindřišky Bártové „Miloslav Ištvan“ a „Jan Kapr“. Velkému zájmu se těší cyklus prací Daniela Forró s názvem „Musitronika I. – IV“.

Z prací menších rozsahem mohu namátkou zmínit „Hudební sémiotiku pro skladatele“ L. Faltuse, „Poznámky k instrumentaci I, II.“ Františka Emmerta nebo „Tónové skupiny“ A. Piňose. Ty byly vydány i v angličtině (Tone Groups), podobně jako „An Introduction to Processuality“ (Úvod do procesuality) Ivo Medka.

K teorii kompozice je okrajově vázána monografie o historii, tvorbě, názorech a současnosti skupiny brněnských skladatelů „Camerata Brno“ Jindřišky Bártové. Ta se Monikou Holou (dříve Bártovou) angažovala i k Janáčkovu jubileu: kruh se tak uzavírá publikací „Režijní přístupy k operám Leoše Janáčka v Brně“.

–fa–

Významná pocta profesoru Bořivoji Srbovi

Pražský festival alternativního divadla „...PŘÍŠTÍ VLNA/NEXT WAVE...“ udělil své ceny za rok 2004. Na slavnostním večeru v divadle Archa byly tzv. „Pocty festivalu“ předány několika tvůrcům a badatelům.

Vůbec nejvýznamnější ocenění převzal prof. PhDr. Bořivoj Srba, DrSc., jemuž byla „Pocta osobnosti“ s názvem „Živoucí poklad“ udělena za mimořádné a mnohaleté dílo; vyzvednuta byla jeho iniciační činnost (mj. i to, že je duchovním otcem, spoluzakladatelem a odborným průvodcem divadla Husa na provázku), teoretická reflexe nezávislých divadelních projevů (především tvorby E. F. Buriana a jeho divadla D) a dokumentace údělu divadelníků v éře totalitárních režimů, jakož i jeho tvořivé a podněcující působení na studenty Masarykovy univerzity a Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Blahopřejeme.

K vrcholům celoživotního badatelského úsilí prof. Bořivoje Srby, zasvěceného osobnosti E. F. Buriana, se nepochybně řadí také jeho nejnovější kniha nazvaná *Řečí světla*, kterou právě vydalo (v grafické úpravě Josefa Ruszeláka) Ediční středisko JAMU. Doporučujeme.

red.

Jako člověk, který se neustále zabývá Janáčkem především prostřednictvím jeho partitur, respektive jejich kritického vydávání, přijímám Kunderovo janáčkovské gesto jako něco nesmírně důležitého a svým způsobem i metodologicky podnětného. Především však vnímám jeho knihu *Můj Janáček*, kterou právě vydalo nakladatelství Atlantis, jako soubor tří hluboce inspirativních a strhujících textů.

Milan Kundera vzešel z prostředí, které Janáčka důvěrně znalo. Jeho otec Ludvík Kundera, první rektor Janáčkovy akademie múzických umění, Janáčkův asistent a interpret, někdo, kdo stál velmi blízko aktům tvorby a jejich první receptce, přenesl na syna jistě mnohé z této atmosféry. Ludvík Kundera byl oním nadšeným mladíkem, který v recenzi *Glagolské mše* postřehl význam tohoto vsutku unikátního díla století a sklídlil za označení „tento věřící stařec“ nevoli Janáčka, jemuž vadil pochopitelně mnohem více „stařec“ než pouhý „věřící“. A i když je Milan Kundera tak paradoxně blízko Janáčkovu odkazu, přece jen je v těžké úloze člověka, od něhož se očekává něco zcela zásadního. Toto očekávání Kundera dle mého názoru naplnil hned v prvním textu své knihy – *Hledání přítomného času*, v němž uvažuje o Janáčkově flaubertovském, či dokonce joyceovském rozměru, který nalézá v existenci nápěvků mluvy. Jeho postřeh, že jsou to právě Janáčkovy nápěvky mluvy, co zachycuje skladatelovu snahu zastavit přítomný okamžik a přenést se od minulého k budoucímu, že se jedná o novou a moderní podobu Faustova známého „*Verweile nur...*“, považuji za originální a velmi podnětný. Proč nás to nikdy nenapadlo, i když se po léta zabýváme nápěvky mluvy? Teď již dokonče s výhledem na jejich úplnou edici...

Janáčkovy rituály

Vždy jsme cítili veliké dilema: proč Janáček opakuje stále stejné denní rituály, chodí po stejných ulicích a náměstích, vidí velmi podobné situace a zaznamenává je znovu a znovu, jako by si je chtěl trvale uchovat v jejich přítomné podobě. Rozpaky nad tímto postupem, který není v pravém slova smyslu ani čistě umělecký, ani vědecký, byly vždy značné. Janáček nepoužíval proporční metodologie – tak třeba melodický průběh nápěvků je zachycován půltónově, zatímco u rytmiky se uvažuje o desetínách a setínách vteřiny. To je, obrazně řečeno, jako by někdo při pozorování hvězdné oblohy kombinoval nejdokonalejší teleskop s pozorováním prostým okem... A přece jsou nápěvky mluvy asi jediné české literárněhudební impresie (nejmenší samostatné útvary z jinak jen málo existujícího českého literárního impresionismu) a současně mají v sobě tolik expresivity, neboť preferují krajní polohy a vyhocené citové stavy a to má rád dobový expresionismus.

Milan Kundera nám dává filozofickou devízu smyslu těchto útvarů. Janáček odmítal jejich přímou účast a podíl při vzniku uměleckého díla a přitom je nikdy nespojil (nebo nestačil spojit) do nějakých důsledněji koncipovaných souborů. Až je všechny za sebou přečteme, seřazené a očištěné

od derivátů, pak se teprve přiblížíme k Janáčkovu hledání „přítomného času“.

Svody interpretace

Liška Bystrouška – drásavá idyla, jak inspirativní text i pro hudebního analytika! Víme mnohé o Bystroušce, bereme v potaz Sádeckého zjištění celotónového charakteru její hudební řeči, ale kořeny nádherné nostalgie tohoto díla rozkrýl na několika řádcích až Milan Kundera. Ano, asi není druhá taková scéna nostalgie stáří, hudebně vyjádřená, jakou je poslední rozhovor v hospodě bez faráře a Lapáka, ona... „nekonečná nostalgie po čase, který tu již není“... A pasáž o Brodově nechuti k žábě, to je přímo ukázkový příklad kunderovského postupování ironie a nostalgie. Ale my nějak nechceme slyšet tyto tóny.

Když jsem četl českou recenzi knihy *Nevědomost* (Ignorance) v *Lidových novinách* (15. 2. 2003), ustrnul jsem: je možné, že recenzent přehlédl ono daimonion, jakési faktotum knihy, básníka Jana Skácela? Nebo o něm nechtěl vědět? Vždyť tuto otázku si položí i katalánský nebo americký recenzent a ptá se hned po Skácelových básních, jejich překladech, a kdože je ten básník Kunderovy nostalgie, tak mu drahý, že jeho ústy promlouvá hned na několika místech? Ignorování této skutečnosti nemůže být náhodné...

Závěrečný rozhlasový rozhovor s Tomášem Sedláčkem, k němuž má Kundera plnou důvěru, pak jen potvrzuje akt Janáčkovu uznání světovou komunitou. Nevím, co bych měl vytknout těmto esejům, jaké nikdo z českých současných spisovatelů nenapíše a nenapsal... Snad jen vyjádřím obavu, aby dichotomie Janáček x Kovařovic – a Milan Kundera si ji uvědomuje v plné složitosti – nesvedla davy Kunderových ctitelů k jednoduchému výkladu Janáček – genius x Kovařovic – upravovatel, konvenční průměrný realizátor. Je to mnohem složitější, ale snad to nenastane, protože spisovatel k tomu přímo nezavdal příčinu.

Kovařovic nebyl řemeslník

Svod interpretace a posunu je značný, víme to již od dob Amadea, a těžko se vymlouvá generacím konzumentů, že Antonio Salieri nebyl žádný průměrný či podprůměrný padouch, ale velký skladatel své doby, vynikající učitel a svým způsobem ušlechtilý člověk. Bylo by ironií osudu, kdyby tyto brilantní a nádherné eseje byly chápány jako odhalení Kovařovice jako konvenčního řemeslníka. Jeho úloha v prosazení *Její pastorkyně* je mnohem složitější a zásadnější – odborná literatura se k tomu již velmi fundovaně vyjadřuje ústy nejmladší generace (výborná studie Cyrila Šálka Kovařovicovy retuše k Janáčkově *Její pastorkyni* a jejich vztah k dramaturgii díla). Nová knížka Milana Kundery je významným kulturním činem zdaleka ne jen v českém měřítku.

Milan Kundera: *Můj Janáček* (*Hledání přítomného času*, Liška Bystrouška, drásavá idyla, Nepravděpodobný osud). Vydalo nakladatelství Atlantis, Brno 2004.

(Lidové noviny, 6. 11. 2004, autorizováno pro Občasník)

Ohlédnutí za Janáčkovým rokem

Letošní dění JAMU, města Brna a dokonce i republiky stopadesáté výročí Janáčkova narození určitě nějak poznamenalo. Janáčkovo dílo znělo i přičiněním školy a jejích studentů letos kompletně a na nejrůznějších místech.

Všechno začalo znovuotevřením Janáčkova „domečku“ po stavební i vnitřní rekonstrukci.

Na Smetanově ulici se 14. ledna k této příležitosti sešlo více lidí, než je kapacita malého sálečku, promluvili ředitel Moravského zemského muzea v Brně, brněnský biskup a zástupce Janáčkovy nadace. Na Janáčkův klavír hrál cyklus V mlhách Jan Jiraský.

Po tomto symbolickém startu se koncem ledna a v začátku února odvíjel dvoutýdenní operní festival. Jemu v záhlaví stálo otevření Janáčkovy trvalé výstavy v Domě pánů z Kunštátu a v poschodí tamtéž – vzpomínáte? – výstava děl výtvarníků inspirovaných Janáčkem – snad z celého světa. Operní festival imponantně shrnoval celé rozsáhlé operní dílo: od málokdy uváděných ranných děl až po ta vrcholná – Jej pastorkyni, Příhody lišky Bystroušky, Káti Kabanovu a Z mrtvého domu. Na těch raných měla Komorní opera JAMU svoji účast: v naprosto neotřelé režii Magdaleny Švecové byl v Městském divadle uveden Počátek románu a ve spolupráci s brněnskou Konzervatoří balet Rákos Rákoczy. Představení, které dirigovali M. Peschík a T. Ibrmajer zaznamenalo veliký ohlas, režisérka obdržela premií Nadace Leoše Janáčka a byla navržena na výroční cenu ministryně školství.

Ne všechna operní představení byla zcela exkluzivní – např. bratislavská inscenace Káti Kabanové byla předznamenána indispozicemi, ve vídeňské podobě Jenufy byla diskutována scéna i hlavní představitelka, kupodivu se líbila irská Liška Bystrouška se značně redukováným instrumentálním ansámblem (16 instrumentalistů) a netradičně pojatými kostýmy a scénou (pamatujete převržený divan v roli liščí nory?). Nejvýše byla hodnocena brněnská nastudování, ať již to byla Káti Kabanova, Věc Makropulos a zejména Z mrtvého domu, určitě právem. K nim se přiřadily Výlety pana Broučka, které do

Brna z pražského Národního divadla přivezl dirigent Sir Charles Mackerras. Tento janáčkovský dirigent, uvádějící díla orchestrální i operní po celém světě, přijal 30. ledna čestný doktorát Janáčkovy akademie jako výraz ocenění životní orientace na Janáčkovo dílo a jeho výrazné uvádění. O týden později jsme byli svědky jeho mistrovských koncepcí na koncertě Státní filharmonie Brno v symfonii Dunaj, houslovém koncertu „Putování dušičky“ a slavnostní Glagolské mši.

Tím také skončila jarní festivalová část oslav Janáčka a až na pár „meziaktních“ koncertů a příležitostí další pokračování nastalo až koncem září. Leč jedna pozoruhodná událost se v tomto meziaktí uskutečnila. S podporou Nadace LJ vznikla kompletní nahrávka Janáčkova klavírního díla na dvojím CD. Realizoval ji Jan Jiraský. Za poznámku též stojí, že Český rozhlas v Praze uvažoval o realizaci CD na Janáčkův původní klavír v „domečku“. Nahrávka je již pořízena – zvláštní zvukový charakter Janáčkova klavíru využil opět Jan Jiraský.

Podzimní část pocty Janáčkově, 39. Mezinárodní hudební festival „Moravský podzim 2004“, s výjimkou několika koncertů už takový ohlas jako festival operní nezaznamenal. Rozsahem (a dotacemi města a nadací) opět imponantní měl své vrcholy, např. večer Vídeňských filharmoniků, večer České filharmonie s krásným Tarasem Bulbou, večer Státní filharmonie Brno s Glagolskou mší (s trochu ukřičeným

— Kresba Eduard Milén —

sborem), měl též svá méně oslnivá místa, např. ve večeru s Moskevskou filharmonii a několika (prý nevýrazných) komorních koncertech zahraničních umělců. Je ale skutkem, že zazněly hlavní kantátové skladby, prý skvostně interpretovaný Zápisník zmizelého (obětoval jsem ho jedinému uvedení Blažkovy opery RUR – ke své škodě), kvartety, sonáty. Zejména kantátové skladby jako je Amarus, Věčné evangelium, neslycháme často. I to je zásluhou dramaturgie festivalu.

Závěrečnou tečku udělala k 80. výročí Českého rozhlasu v Brně Státní filharmonie 2. prosince. Na programu byl kromě jiného opět Janáček: Šumařovo dítě a Suita z opery „Z mrtvého domu. Capriccio pro violoncello a malý orchestr brněnského skladatele Jana Nováka zahrála Michaela Fukačová.

Leoš Faltus

Úspěch absolventky JAMU

Nedávná absolventka Hudební fakulty JAMU v oboru klavír MgA. Zuzana Šimurdová (studium ukončila 20. října 2004 státní zkouškou) dosáhla významného úspěchu ve výběrovém řízení projektu UNESCO-Aschberg Bursaries pro umělecké programy. Mezinárodní porotou byla vybrána jako stipendistka na tříměsíční pobyt v Banff Centre v Kanadě. Stalo se tak na základě DVD nahrávky jejího vystoupení v brněnském Besedním domě, na němž zazněl koncert pro klavír a orchestr č. 1 e moll, op. 11, Fryderyka Chopina, který hrála s Moravskou filharmonii Olomouc pod taktovkou dirigenta Lubomír Mikesky. Získání věhlasného mezinárodního stipendia umožní mladé klavíristce dále rozvíjet její talent. Zároveň je to další potvrzení vysoké úrovně studia hudebních oborů na brněnské Hudební fakultě.

—hf—

Zařazení dramatického oboru do rámcového vzdělávacího programu pro gymnaziální vzdělávání

V současné době vznikají ve Výzkumném ústavu pedagogickém v Praze tzv. Rámcové vzdělávací programy. Jsou to nové pedagogické dokumenty, které nahradí dosavadní pedagogické dokumenty, v případě gymnaziálního vzdělávání stávající Standard vzdělávání na víceletém gymnáziu. Rámcové programy budou pro různé stupně a typy škol závazné a budou sloužit jako podklad k vytváření tzv. školních vzdělávacích programů. Jednotlivé vyučovací předměty jsou v rámcových programech zařazeny do oblastí, které sdružují příbuzné obory a vedou k jejich vzájemnému propojování. Jednou z těchto oblastí je oblast Umění a kultura, tvořená výchovou výtvarnou a hudební na základní škole a výtvarným a hudebním oborem a propojujícím tématem Umělecká tvorba a komunikace na gymnáziu.

Pokládáme za nezbytné, aby připravované dokumenty pro základní i gymnaziální vzdělávání zahrnovaly vedle tradičních estetickovýchovných oborů (výtvarná a hudební výchova) také dramatickou výchovu. Stanovisko Výzkumného ústavu pedagogického v Praze bylo zpočátku příznivé. Obě odborná vysokoškolská pracoviště, ateliér dramatické výchovy Divadelní fakulty JAMU a katedra výchovné dramatiky DAMU byla vyzvána ke spolupráci a podílela se na vytvoření koncepce předmětu dramatická výchova pro základní školy a dramatický obor pro gymnázia. Plně se ztotožňujeme se základní premisou, formulovanou zejména v kapitolách o hudební a výtvarné výchově, že umění je alternativní a nezastupitelný způsob poznávání světa, stejně hodnotný jako poznávání vědecké. Považovali jsme za zcela logické, že bude oblast Umění a kultura v rámcových vzdělávacích programech doplněna o třetí umění, umění dramatické. V koncepci výuky dramatické výchovy a dramatického oboru jsme se snažili vyjádřit podobně otevřeným způsobem naše chápání divadla a dramatických aktivit v procesu vzdělávání, které počítá i se současnými trendy rozvoje dramatického umění.

Osud dramatické výchovy v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) procházel peripetemií čtyř verzí. Nejlepšího postavení bylo dosaženo ve verzi třetí, kdy byla dramatická výchova součástí oblasti Umění a kultura, i když jako předmět doplňující. V zatím poslední, čtvrté verzi, byla z oblasti vyjmuta a zařazena do tzv. doplňujících oborů spolu s dalším cizím jazykem. Zůstala však součástí celého dokumentu s odkazem, že může být do oblasti Umění a kultura, pokud se tak škola rozhodne, ve školním vzdělávacím programu zařazena.

Za mnohem kritičtější však považujeme situaci v Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnaziální vzdělávání (dále jen RVP GV). Tam se v první verzi objevil dramatický obor v kategorii doplňujících oborů společně s latinou a deskriptivní geometrií s odkazem na možnost zařazení do školního vzdělávacího programu podobně jako je tomu

u RVP ZV. V druhé, pilotní a zatím poslední verzi však byly ze základního materiálu doplňující obory zcela vyřazeny. Chápeme vyřazení doplňujících oborů ze základního materiálu jako krok, který vychází vstříc požadavku nechat školám samotným více volnosti při tvorbě svého vlastního školního vzdělávacího programu, tedy i ve volbě dalších doplňujících vzdělávacích oborů. Zároveň se ale obáváme, že se tak opět dostane dramatické umění zcela mimo zájem gymnázií a že oblast Umění a kultura zůstane nadále ochuzena o třetí, zcela svébytné a nezastupitelné umění, umění dramatické. Nemusíme připomínat, že nejde jen o divadlo, ale o všechny další dramatické druhy a žánry (film, televize, video...) a že toto umění tvoří podstatnou část kontaktu mladé generace s uměním vůbec. Součástí oblasti Umění a kultura je také propojující téma Umělecká tvorba a komunikace, kde je s dramatickým uměním počítáno, ovšem vzhledem k vyjmutí dramatického oboru z RVP GV není na co navazovat a co propojovat.

Ve druhé, pilotní verzi RVP GV¹ tedy dramatický obor zcela chybí. Dokonce zmizel i stručný odkaz v oblasti Umění a kultura o možnosti doplnit oblast o třetí obor, obor dramatický. Ani v kapitole "Podpůrné prostředky",² kde jsou uvedena "Průřezová témata" – Výchova k sociálním dovednostem, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Enviromentální výchova a Mediální výchova a "Další (doplňující) vzdělávací nabídka – inspirace pro výuku, náměty na semináře, metodické materiály aj." (Tvůrčí semináře pro oblast Umění a Kultura – Hudební obor a Výtvarný obor a Tvůrčí psaní) – není dramatický obor vůbec zmíněn, přestože jsme i nabídku seminářů a dílen pro dramatický obor zpracovali. Postoj Výzkumného ústavu pedagogického v Praze musíme proto považovat nikoliv za opomenutí, ale za těžko pochopitelný záměr dramatický obor z RVP GV vyřadit v jakémkoliv podobě.

Za jeden z podstatných prvků našeho pojetí dramatického oboru na gymnáziích³ považujeme důraz na proces **komunikace divadlem, komunikace jednáním v situaci**. Obsahem výuky nejsou tedy dějiny dramatické literatury, ale divadlo jako prostředek komunikování. Jde o vrstevnatý proces komunikace, ve kterém má důležité postavení dramatická hra, a o proces vzniku divadelního díla a jeho komunikace divákům.

Nejde jen o to, aby se studenti seznamovali s dramatickým uměním, ale také o to, že právě dramatický obor může významně (a mnohdy nezastupitelně) přispět k naplňování klíčových kompetencí pro gymnaziální vzdělávání, kterými jsou: kompetence učit se učit, kompetence řešit problémy, komunikační kompetence, sociální a interpersonální kompetence a občanské kompetence.⁴

Dramatický obor jako jediný rozvíjí celé komunikační spektrum, kultivuje oblast komunikace slovní i mimoslovní,

a to jak v rovině sdělování (sdělování s porozuměním použitým komunikačním prostředkům i s pochopením pro adresáty sdělení a s ohledem na ně), tak i v rovině naslouchání (citlivému vnímání a chápání sdělení druhých). Rozvíjí komunikační i estetickou kvalitu základních prostředků lidského dorozumívání, lidského hlasu a těla. Inscenační práce a komunikace s diváky vede k prověřování srozumitelnosti použitých prostředků i sdělení jako celku. Jednání v herních situacích je využíváno jako jeden z možných principů tvorby i jako způsob uchopování skutečnosti, založený nejen na racionálním chápání, ale i na prozkoumávání hrou, přímým jednáním a prožitkem při něm. Je tak kultivována hra jako princip pozitivního přístupu k sociální realitě. Jednání v herních situacích rozšiřuje schopnost experimentovat, hledat neobvyklá řešení vznikajících situací a v běžném životě pak nacházet chování adekvátní dané situaci a účinně řešit vznikající problémy a konflikty. Přijetí role v herní situaci a vytváření jevištní postavy v procesu inscenační tvorby rozvíjí schopnost empatie, vcítění se do druhého, porozumění jeho chování na základě prozkoumání jeho vnitřního prožívání a motivací jeho jednání. Dramatické umění má v našem pojetí dramatického oboru vždy podobu skupinové tvorby. Při ní se studenti učí principům komunikace ve skupině, kooperace, práce v tvůrčím pracovním týmu. Současně s vlastní tvorbou jsou studenti vedeni k účtě k umělecké tvorbě druhých i k jejímu poučnému hodnocení a kritickému posouzení.

Nezanedbatelný vliv mají zážitky z vlastní tvorby na životní orientaci v budoucnu. Možnost využití divadla jako aktivní náplně volného času nejen v pozici diváka ale i aktivního tvůrce (členstvím v amatérských divadelních skupinách, účastí v tvůrčích divadelních dílnách, seminářích a kurzech) považujeme za cennou právě proto, že přináší

kontakt s lidmi ve vzájemné tvůrčí komunikaci. Komunikaci s těmi, s nimiž studenti pracují společně ve skupině na vytvoření inscenace, komunikaci uměleckého díla divákům a komunikaci s diváky. Divadelní představení chápeme jako setkání a společné sdělení, živou, bezprostřední, ničím nenahraditelnou interaktivní komunikaci.

Neexistenci dramatického oboru na úrovni gymnaziálního vzdělávání proto považujeme za vážný handicap nejen pro uchazeče o studium některého z oborů dramatického umění na vysokých školách, ale pro kulturní vzdělání a rozhled a osobnostně sociální rozvoj všech absolventů gymnázií. **Žádáme proto o zařazení dramatického oboru do oblasti Umění a kultura RVP GV jako třetího oboru vedle oboru výtvarného a hudebního.**

Obrácíme se proto na všechny, kteří považují umění včetně umění dramatického za nedílnou součást lidského poznávání a chápání světa a tedy i za nedílnou součást vzdělávání a výchovy, aby podpořili naši snahu o zařazení dramatického oboru do Rámcového vzdělávacího programu pro gymnaziální vzdělávání. **Svá stanoviska můžete adresovat** na Divadelní fakultu Janáčkovy akademie múzických umění, Mozartova 1,66215 Brno, na Divadelní fakultu AMU, Karlova 26,116 65 Praha, nebo přímo PhDr. Jaroslavu Jeřábkovu, CSc., řediteli Výzkumného ústavu pedagogického v Praze, Novodvorská 1010/14,142 01 Praha.

V Brně a v Praze dne 1. ledna 2005

Podepsáni:

doc. PhDr. Silva Macková, proděkanka DIFA JAMU,
ateliér dramatické výchovy

Jaroslav Provozník, vedoucí katedry výchovné dramatiky DAMU

— Kresba Vladimír Renčín —

- 1 Kompletní verze je dostupná na www.vuppraha.cz
Rámcový program pro gymnaziální vzdělávání.
- 2 Tamtéž.
- 3 Koncepce dramatického oboru je zveřejněna
na www.vuppraha.cz v První verzi RVP GV v kapitole
Doplňující obory.
- 4 Tamtéž, druhá, pilotní verze RVP GV

Program Tempus

Program Tempus zahrnuje tři hlavní aktivity:

1. **Joint European Projects /JEPs/**
– společné evropské projekty
2. **Structural and Complementary Measures – strukturální a doplňkové aktivity**
3. **Individual Mobility Grants /IMG/**
– individuální granty

1. Společné evropské projekty:

Umožňují univerzitám spolupracovat v dvouletých nebo tříletých projektech připravených na dosažení cílů, jež jsou v souladu s národními prioritami stanovenými partnerskými zeměmi a které lze zaměřit na následující aktivity:

Curriculum Development Projects – rozvoj studijních programů

- metody a obsah výuky na vysokých školách v partnerských zemích
- příprava nových kurzů nebo modifikace již existujících studijních programů
- zvýšení dovedností vysokoškolských učitelů
- součástí projektů je mobilita studentů

Cílová skupina:

- vysokoškolští učitelé
- studenti
- univerzitní řídicí orgány, které mohou mít vliv na zavedení studijních programů

University Management Projects – univerzitní management

- restrukturalizace řídicích, organizačních a administrativních procesů na univerzitách

Cílová skupina:

- univerzitní řídicí orgány (např. senát, rektorát, děkanát, studentská rada) a další univerzitní orgány, které mají vliv na institucionální politiku
- centrální univerzitní služby (např. oddělení lidských zdrojů, ekonomická oddělení, centra informačních a komunikačních technologií, oddělení zahraničních styků, poradenská centra, studentské asociace apod.)

Training Courses for Institution Building – studijní programy pro vzdělávání úředníků ve státní správě

- rozvoj administrativních a institucionálních struktur v partnerských zemích prostřednictvím kurzů zaměřených na zdokonalení praktických znalostí a dovedností pracovníků ve státní správě

Společné evropské projekty mohou být podány jako národní (v projektu jsou zastoupeny instituce z jedné partnerské země) nebo nadnárodní projekty (instituce alespoň ze dvou partnerských zemí). V obou typech projektů se účastní nejméně dvě instituce z členských zemí EU.

Cílová skupina:

- ministerští úředníci
- úředníci na místní, regionální nebo národní úrovni
- sociální partneři nebo jejich výuková střediska
- média a mediální organizace, obchodní komory, profesionální asociace, podniky, nevládní organizace

V rámci projektů mohou o vybavení (equipment) žádat pouze partnerské země.

2. Strukturální a doplňkové aktivity

V rámci Strukturálních a doplňkových aktivit je možné zaměřit se na konkrétní potřeby na národní úrovni specifikované partnerskou zemí jako priority. Tyto projekty mohou mít trvání od několika týdnů do jednoho roku. Specifické cíle zahrnují:

- zvýšení kapacity ve strategickém plánování a institucionálním rozvoji národních institucí zabývajících se národní reformou a asistencí při budování zahraničních kontaktů
- podpora rozvoje nebo implementace národní politiky, akčního plánu nebo legislativy v dané partnerské zemi s cílem rozvinout specifické aspekty v oblasti vysokoškolského vzdělávání
- podpora rozšiřování a využití výsledků dosažených v rámci spolupráce a těch, zaměřených na cíle programu Tempus a které podporují národní reformu ve vysokoškolském vzdělávání

Cílová skupina:

- vysokoškolské instituce
- akademičtí pracovníci univerzit, řídicí a administrativní pracovníci
- veřejné a soukromé instituce zabývající se vysokoškolským vzděláváním (specializované knihovny, výzkumné ústavy, nadace pro podporu vysokoškolského vzdělávání, asociace)
- podniky
- občanské organizace

3. Individuální granty

Cílem této aktivity je poskytnout akademickým a administrativním pracovníkům ve vysokoškolském sektoru možnost stáží v zahraničí se zaměřením na:

- přípravu společného evropského projektu (partnerská země > EU)
- účast na specifických akcích – konference, semináře, pracovní setkání týkající se vysokoškolské problematiky (partnerská země > EU/kandidátská země)

- requalifikační studijní pobyt, spolupráci na specifickém akademickém tématu, šíření výsledků dobré praxe (partnerská země > EU, EU > partnerská země)

Cílová skupina:

- vysokoškolští učitelé (včetně postgraduálních studentů podílejících se na výuce, řádní asistenti a jednotlivci z veřejného a privátního sektoru s příslušnou akademickou a odbornou zkušeností v daném oboru)
- administrativní pracovníci se specifickou odpovědností
- technický personál
- zástupci studentského sdružení, zástupci z řad studentů
- experti v oblasti vzdělávání
- ministerští úředníci

Participující země:

1. členské země EU:

Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovenská republika, Slovinsko, Spolková republika Německo, Španělsko, Švédsko, Velká Británie

2. partnerské země:

- země Západního Balkánu: Albánie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Makedonie, Srbsko a Monte Negro;
- země Východního Balkánu a Střední Asie: Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldávie, Mongolsko, Ruská federace, Tádžikistán, Turkmenistán, Ukrajina, Uzbekistán;
- partneři ze Středomoří: Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Maroko, Palestina (The Palestinian Authorities), Sýrie, Tunisko;

Termíny pro podání žádostí:

1. Společné evropské projekty
15. prosinec daného roku
2. Strukturální a doplňkové aktivity
15. únor a 15. říjen daného roku
3. Individuální granty
15. únor pro aktivity od 1. 6. do 30. 10.
15. červen pro aktivity od 1. 10. do 28. 2.
15. říjen pro aktivity od 1. 2. do 30. 6.

Další informace a dokumenty najdete na webových stránkách: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

POZOR: na webových stránkách NA Socrates (www.socrates.cz) je pod programem TEMPUS umístěna schránka „Partner Search“, do které se vkládají nabídky z partnerských zemí.

Informační seminář pro koordinátory programu Erasmus 29. –30. 11. 2004 v Plzni

Realizace mobilit studentů a učitelů v akad. roce 2003/4. V souhrnu závěrečných zpráv všech VŠ za tento akademický rok konstatovala Národní agentura Socrates neustálý nárůst počtu studentů i délky výjezdů, prodloužování pobytů, velký zájem o celoroční pobyty; pouze 6 VŠ uvedlo stagnaci nebo pokles. (Na JAMU nárůst.)

U učitelských mobilit uvádí 50% škol nárůst, druhá polovina stagnaci nebo pokles (na JAMU pokles o 1 mobilitu) odůvodněný vytížeností učitelů, nerealistickými plány, nízkým příspěvkem (ale i nárůst zájmu mezi mladými pedagogy). **NA Socrates zdůraznila nutnost revize uzavřených bilaterálních smluv, ale i uzavírání dodatečných smluv.**

Finance – 38% škol poskytuje další zdroje pro studenty – např. mimořádné stipendium, některé školy příspěvky pro doktorandy, některé fakulty přispívají na cestu. 67% škol poskytuje další finanční zdroje pro učitele, např. 16 škol dorovnáva cestovní náhrady.

Význam učitelských mobilit: 75% VŠ učitelské mobility „uznává“, míra se značně liší (kariéerní růst, hodnocení kateder, kladné body, neformální uznávání).

Uznávání studia: K výraznému zlepšení nedošlo, ale je snaha sjednotit postup, pomohlo zavedení ECTS.

Jazyková příprava: Třetina škol organizuje speciální jazykovou přípravu pro studenty, 7 VŠ pořádá kurzy angličtiny pro učitele (i JAMU).

NA Socrates nabádá školy, aby se jejich vyjíždějící studenti ve větší míře zúčastnili jazykových kurzů netradičních jazyků, pořádaných zahraničními školami (některé školy nevyslaly žádného zájemce, JAMU vyslalo jednu zájemkyni na kurz finštiny).

Akademický rok 2004/5, priority:

Zvyšování počtu mobilit studentů a učitelů;

Vytváření společných studijních programů na bakalářské, magisterské i doktorské úrovni studia;

Propojení projektů Erasmus s projekty Erasmus Mundus, Leonardo da Vinci atd.

Nová verze směrnice pro Socrates 2004/5 je na webu pod <http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/download.html>

Akademický rok 2005/6

Nový termín žádosti: **1. 3. 2005!!!**, formuláře žádosti zatím nejsou ke stažení na stránkách TAO.

Předpokládaný nárůst mobilit o 4,5%.

NA nabádá VŠ, aby jejich učitelé podali více projektů na projekty PROG (nový studijní program) a na projekty MOD (nový modul, např. i pro výběrové magisterské programy pro vysokoškolské odborníky ve specializovaných oblastech.). Na ak. rok 2004/5 byly podány pouze 3 projekty PROG s českým partnerem a 2 projekty MOD s českým partnerem. České školy nejsou koordinátory, pouze spolupracujícími členy projektu, což shledávají jako výhodnější alternativu.

Informace pro přihlášky na další akademický rok budou na <http://www.socleoyouth.be>. S rozpočtem a s vypracováním projektu poradí učitelům Národní agentura Socrates.

Bologna Promoters:

Ing. Věra Šťastná z MŠMT referovala o projektu Bologna Promoters, který je součástí programu Socrates. Cílem je podpořit implementaci principů Boloňské deklarace: kvalita–uznávání a implementace prvních dvou cyklů studia.

V červnu a červenci 2004 byly podány projekty a vytvořeny národní týmy. V národním týmu je 12 expertů, řízením a koordinací za MŠMT pověřena Dr. Šťastná a Ing. Beneš. Konzultace v oblasti uznávání poskytuje středisko pro ekvivalenci studijních dokladů

ENIC/NARIC – Ing. Skuhrová. Administrativní a finanční podpora projektu – příprava plánu aktivit – NA Socrates.

Aktivita je možno najít na webu: www.bologna.msmt.cz – zatím v češtině. Na webu jsou i informace o ECTS, Dodatek k diplomu a možné vzory, informace o uznávání programů typu „Joint degrees“.

TEMPUS

Informace o nové generaci programů pro léta 2007–13, důraz na projekty vývoje učebních osnov (CD), důraz na Joint courses a propojení s podnikovou sférou.

Zajímavá informace pro studenty: předpokládá se, že v tomto období budou moci studenti v rámci programu Erasmus vyjet i vícekrát – dosud jen jednou za život. Plánují se i mobility neakademických pracovníků.

Do r. 2003 vyjel 1 milion studentů přes program Socrates–Erasmus, v období 2007–13 vyjedou až 3 miliony studentů.

Měsíční grant z Bruselu bude asi činit 250 EUR v roce 2013, tj. navýšení asi trojnásobné, podpora z MŠMT se už neočekává.

Program Erasmus–Mundus (bližší informace o programu byly uveřejněny v Občasníku č. 1/2004).

Zatím bylo podáno 12 projektů s českou účastí. Nutností je akreditace studijních programů v cizím jazyce. V březnu 2005 vyjde nová výzva k podání projektů na ak. rok 2006/7. Počítá se s navýšením rozpočtu pro studenty z Asie, tzv. „Asian Windows“ v rámci bilaterální spolupráce EU s jednotlivými zeměmi Asie.

Další informace na semináři se týkaly praktických záležitostí při uskutečňování programu Socrates.

Např. studijní pobyt v akademickém roce 2004/5 je možno prodloužit za následujících podmínek:

- existuje písemná dohoda mezi přijímající a vysílající institucí o prodloužení studijního pobytu;
- je vypracován dodatek k finanční dohodě uzavřené mezi studentem a vysílající institucí;
- není překročena maximální doba trvání studijního pobytu, tj. 12 měsíců;
- studijní pobyt, včetně prodloužení, skončí nejpozději 30. 9. 2005;
- není překročen maximální počet studentských měsíců stanovený v příloze 5 smlouvy mezi Národní agenturou a JAMU.

Marie Káňová

Životní jubilea pedagogů a zaměstnanců JAMU (leden – červen 2005)

Leden

Vladimíra Blašková
Ing. Marian Šoltýs
Prof. Mgr. Bohumil Smejkal
Hana Hradská
Alena Zumrová

Březen

Alexandra Lukášová
Jindřiška Doubravová
Marie Vítková

Duben

Doc. Mgr. Jan Kolegar
Doc. Ing. Ivan Hálek, CSc.
Prof. Mgr. Petr Oslzlý

Květen

Alexandra Noubelová
Doc. František Emmert
Prof. Jarmila Hladíková

Červen

Mgr. Sylva Talpová
Jana Janěková
Prof. Martin Mysliveček

Z přírůstků naší knihovny

Diplomové práce absolventů JAMU 2004 DIVADELNÍ FAKULTA

Magisterský a bakalářský studijní program
BARÁTHOVÁ, Helena
Zažitě postupy a konvence na divadle
BENCOVÁ, Isabela
Herec na divadle a před kamerou
CERHOVÁ, Hana
Dětský herecký projev
ČADILOVÁ, Tereza
Dánský divadelní zákon
DASTLÍK, Tomáš
Herecké prožívání a představování v mé dosavadní herecké praxi
DUŠKOVÁ, Kristýna
Tvůrčí proces na linii hudba–příběh–tělo
GROSZMANN, Roman
Herectvo: Veda alebo skúsenosť? Hľadanie kritérií úrovne hereckej profesie
HALÍČEK, Petr
Sedm projektů na JAMU aneb Možnosti hledání hereckého tématu
HALOVÁ, Dita
Muzikálový fenomén Barbra Streisand
HESSOVÁ, Kristýna
Může být verbální divadlo mezinárodní?
HOPFINGEROVÁ, Eva
Výchovná dramatika jako prostředek rozvoje tvořivosti sluchově postižených dětí
HOŘEJŠÍ, Michaela
Calderón de la Barca: „Život je sen“ z pohledu scénografického
HROMÁDKOVÁ, Vladimíra
Sú l'udia so sluchovým postihnutím agresívny?
JACÍKOVÁ, Adéla
Návrh fundraisingové strategie Studia Marta pro sezónu 2004/2005
JARČEVSKÝ, Petr
Dramatizace pro adolescenty
JOVANOVSÁ, Milada
Tvorba herecké postavy s dětmi ve věku 10–13 let
KADLECOVÁ, Eva
Divadlo v maskách
KALINOVÁ, Jarmila
Projektové vyučování estetickovýchovných předmětů
KOLÍBALOVÁ, Barbora
Motivace sluchově postižené mládeže k vlastní literární tvorbě pomocí dramatické výchovy
KOZUMPLÍK, Petr
Přenos inscenace z divadla do divadla
KREJČÍ, Hana
Autorský zákon v divadelní praxi
LANGOVÁ, Kora
Systém studia muzikálu v Lipsku
LUKEŠOVÁ, Martina
Divadlo na hranici skutečnosti
MACEČEK, Jakub
Hledání režijně – scénografického klíče
MATĚJKOVÁ, Sylvie
První forma divadel

MÜLLER, Josef
Světlo a divadelní žánry
MÜLLEROVÁ, Věra
Elisabeth autorské dvojice Kunze & Levay – muzikál versus historie
NAKLÁDALOVÁ, Petra
Problémy pohybu herce na jevišti
NEUMANNOVÁ, Eva
Tvorba autorské inscenace s dětským kolektivem (cestou „postupného tvoření dramatického příběhu“)
OŠLEJŠKOVÁ, Martina
Kouzelná flétna jako předobraz muzikálové formy
PALKOVÁ, Terezie
Reflexe mé cesty za divadlem zdroje inspirace
PLEŠÁK, Jan
Modernizace světelného parku v divadelním studiu Marta
POLÁČKOVÁ, Veronika
Napětí a uvolnění jako vědomé a nevědomé aspekty herecké tvorby (od Stanislavského k mé zkušenosti)
PRUDKÁ, Vanda
Proměna provozu HaDivadla
PŘECECHTĚL, Dalibor
Tajemství proměny (Herec a postava)
RIEDLOVÁ, Sandra
Specifika činoherního a loutkového herectví, shody a rozdíly, jak jsem je poznala ze své dosavadní zkušenosti
SEKANINOVÁ, Lucie
UNESCO a divadlo
SLOVÁKOVÁ, Zuzana
Marketingová koncepce HaDivadla
SPUDILOVÁ, Jana
Jak se dělá divadlo s dětmi. Současné inscenační postupy používané v České republice při práci na divadelním tvaru s dětmi mladšího a středního školního věku.
SUŠŇOVÁ, Petra
Svět umělce v reálném světě. Sunday in the Park with Georgie
SVIDERSKI, René
Marketing management vícesouborového divadla
ŠČERBOVÁ, Zuzana
Bella Merlin a já aneb Naše kontakty s prvky ruské herecké školy – metody a pedagogiky
ŠPRINCL, Jan
Česká interpretační režie přelomu tisíciletí. Pokus o pojmenování a srovnání inscenačních tendencí současného českého divadla na příkladu čtyř inscenací her Antona Pavloviče Čechova
ŠUDOMA, Petr
Český filmový muzikál na přelomu tisíciletí
TLUSTÝ, Petr
Dětský divadelní festival Dětská scéna
TRNEČKOVÁ, Magdaléna
Historie a organizace amatérského divadla v Blansku
VACULOVÁ, Pavla
Proces inscenační práce, ve kterém má vazba tématu a prostoru dominantní postavení.

VENTRUBOVÁ, Eva
Text, podtext a herecká akce v mé dosavadní herecké zkušenosti
VŠETIČKOVÁ, Magda
Cesty obraznosti aneb Užití obrazných prostředků v dramatické výchově.
ZETEL, Michal
Andrej. Možnosti režijně–hereckého zpracování a ztvárnění postavy Andreje ze Tří sester A. P. Čechova.

Doktorský studijní program

Disertační práce

JŮZOVÁ, Markéta
Interkulturalismus – nový zdroj divadelní inspirace?
PEŠKOVÁ, Pavla
Zámecká divadla rodu Valdštejnů v Čechách a na Moravě
SVOZILOVÁ, Petra
Proces tematizace a symbolizace v herním a jevištním jednání.

HUDEBNÍ FAKULTA

BENEŠ, Martin
PhDr. Jan Bůžek – portrét skladatele a pedagoga
BRIŠKÁROVÁ, Daša
Zborová tvorba Ivana Hrušovského
BŘÍŽA, Pavel
Výroba a vývoj zvonů po orchestrální nástroje
CÁPIKOVÁ, Pavla
Hudební život v Kroměříži v období baroka
ČADOVÁ, Petra
Duševní a tělesné faktory ovlivňující výkon interpreta
ČIKLOVÁ, Kateřina
Smyčcové kvarteto v jazzu, se zaměřením na Nostalgia Quartet
DEMETEROVÁ, Mária
Mezinárodní organový festival v Košiciach – tradícia a súčasnosť
DOLEŽELOVÁ, Jana
Studie k problematice grafických partitur
DRÁBIKOVÁ, Eva
Postava Johannesa Kreislera ako inšpirácia Johannesa Brahmsa
DVORSKÁ, Markéta
Richard Strauss a jeho klavírní tvorba
FOJTOVÁ, Kamila
Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů a jeho dirigenti
GAJDOŠ, Daniel
Počítač ako pomocník hudobníka. Notáčny software Sibelius
GRECO, Michal
Arthur Honegger a jeho violoncellový koncert
HÁASZ, Matej
Redukcionistické tendencie v slovenskej hudbe 80. a 90. rokov
HAMRLA, Miroslav
Využití historických formových principů ve skladbách Z. Rudziňského, A. Šnitkeho a M. Štědrone

- HÁJKOVÁ, Lenka
25 let pardubické konzervatoře
- HOFMANN, Karel
Použití lesního rohu v symfonických skladbách Richarda Strausse
- HORÁČEK, Marek
Varhany na Hodonínsku
- HRUŠKOVÁ, Jana
Sergej Rachmaninov: Noční bdění, op. 37 (interpretační rozbor)
- KAŠPAROVÁ, Anna
Fartein Valen a jeho klavírní dílo
- KAVAN, Jan
Geneze multimediálních kompozic s návazností na technické možnosti
- KLEMENT, Jiří
Sextety pro dechové nástroje a klavír Bohuslava Martinů a Francise Poulence a jejich komparace
- KRAJHANZL, Jan
Josef Matěj a jeho skladby pro trombón
- KRAMÁŘ, Radovan
Studiová hudební produkce. Výrazné osobností 2. pol. 20. století
- KRUŽÍK, Richard
Houslista Antonín Moravec (ohlédnutí za jeho uměleckou a pedagogickou činností)
- KRYTINÁŘ, Filip
Historie výroby fagotového strojku – její vývoj od počátku až po současnost
- KUBÁČ, Michal
Antonín Jiránek – skladatel fagotových koncertů
- LEHAROVÁ, Linda
Pavel Haas
- LUŠTINCOVÁ, Olga
Přední světový výrobci klarinetů francouzského systému
- MADARI, Juraj
Eugen Suchoň – život a dielo
- MAKOVÁ, Veronika
Sergej Sergejevič Prokofjev – Sonáta Nr. 2 D dur, op. 94 pre flautu a klavír a jej porovnanie s husľovou verzou
- MALÍKOVÁ, Kateřina
Brněnský rozhlasový orchestr lidových nástrojů
- MIKESKA, L'ubomír
Symfonická tvorba Dimitrija Šostakoviča so zvláštnym prihliadnutím k interpretačnej problematike jeho I. symfónie
- MIKESKA, Pavel
Kapitoly z dějin Moravské filharmonie v Olomouci
- MIKEŠOVÁ, Pavlína
W. A. Mozart a jeho Kvartet D dur pro flétnu a smyčce KV 285
- PEČINKOVÁ, Miroslava
Základní umělecké školství v České republice se zaměřením na hudební obor
- RZOUNKOVÁ, Zuzana
Úvahy o hře na lesní roh. Teoretická diplomová práce shrnující dosavadní nabyté zkušenosti praktické hry na lesní roh.
- STANĚK, Jan
Rudolf Tuláček – spoluzakladatel moravské kontrabasové tradice
- SVOBODOVÁ, Veronika
Národní divadlo v Brně
- ŠÁREK, Ondřej
Rozbor 1., 2. a 3. smyčcového kvartetu Michaela Nymana
- ŠÍCHA, Jiří
Sergej Pavlovič Ďagilev
- ŠKARKA, Karel
Križe soudobé opery
- ŠUJAN, Martin
Zvukový sampling a notová typografie na domácím počítači
- ŠUJANOVÁ, Monika
Francesco Bartolomeo Conti: Kantáta L'aura che qui respira ze sbírky dvanácti kantát
- ŠVECOVÁ, Magdalena
Vizuální techniky v české operní režii 20. století
- TARDONOVÁ, Gabriela
IV. symfonie Bohuslava Martinů
- TICHÁ, Tereza
Podpora mezinárodních kulturních projektů v Evropě ze strany integračních seskupení
- TORNOVÁ, Eva
Principy techniky hry na historických klávesových nástrojích
- VAJNEROVÁ, Silvie
Jaromír Bažant – osobnost a klavírní tvorba
- ZEJDOVÁ, Jitka
Osobnost Kláry Schumannové–Wieckové

Dobrá zpráva z knihovny JAMU

Vedení školy se rozhodlo navýšit rozpočet knihovny JAMU v roce 2004 výraznou finanční částkou určenou k doplnění knihovního fondu podle požadavků pedagogů obou fakult.

Knihovna zakoupila 282 titulů hudebnin v hodnotě 223.404.– Kč, 345 titulů knih v hodnotě 251.757.– Kč a 438 titulů CD v hodnotě 142.544.– Kč.

Převážná část této literatury je už zpracovaná a čtenáři si požadované tituly mohou vyhledat v modulu OPAC ve studovně nebo v katalogu na webových stránkách knihovny.

Knihovna využívá této příležitosti a ráda by upozornila na nové zvukové dokumenty ve svém specializovaném fondu.

Jednotlivá CD nebo komplety si můžete v knihovně poslechnout nebo vypůjčit absenčně na 5 kalendářních dnů.

- Ančerl** Gold edition. Vol.1–36 CD 757–786, CD 806–811,
- Bartók** The 6 String Quartets. Takás Quartet CD 832
- Beethoven** Complete String Quartets. Quartetto Italiano CD 831/1–10
- Beethoven** Idomeneo. Carl Böhm CD 828
- Beethoven** I-III. 32 Sonatas. Claudio Arrau CD 793–795
- Berg** Lulu. Pierre Boulez CD 840
- Donizetti** L'elisir d'amore. James Levine CD 837
- Janáček** neznámý I. Čekám Tě! CD 787
- Janáček** neznámý II Lidové písně a tance CD 788
- Janáček** neznámý III Latinské mše a moteta CD 789
- Janáček** neznámý IV Listy milostné CD 790
- Janáček** Kompletní orchestrální dílo. František Jílek CD 791
- Mahler** The Symphonies. Sir George Solti CD 797
- Messiaen** Complete Organ Works. Latry Olivier CD 843
- Mozart** Così fan tutte. Carl Böhm CD 836
- Mozart** Le Nozze di Figaro. James Levine CD849
- Prokofiev** The Piano Concertos. Vladimir Ashkenazy CD 839
- Shostakovich** The Complete Symphonies Nos.1–15. Bernard Haitink CD 796
- Strauss** Elektra. Giuseppe Sinopoli CD 851
- Strauss** Die Frau ohne Schatten. Herbert von Karajan CD 842
- Tchaikovski** 6 Symphonien. Herbert von Karajan CD 800
- Tschaikovski** Complete Concertos. CD 850
- Verdi** Falstaff. Claudio Abbado CD 853
- Verdi** Luisa Miller. Lorin Maazel CD 835
- Verdi** Rigoletto. Rafael Kubelík CD 852

Studenti kompozice o Janáčkově

K uzávěrce tohoto čísla *Občasníku JAMU* dochází v době, kdy končí celoroční akce pořádané v rámci projektu *Česká hudba 2004*. V Brně byl akcent projektu položen na dvojí významné výročí janáčkovské (150 let od skladatelova narození a sto let od premiéry *Její pastorkyně*) a vedle hned dvou janáčkovských festivalů – jarního a podzimního – zněla i hudba autorů soudobých. Zajímalo nás v této souvislosti, jaký je vztah nejmladší skladatelské generace, té, která se teprve „rozhlíží“ kolem sebe, k Janáčkově, a rozhodli jsme se požádat o vyjádření některé studenty kompozice Hudební fakulty. Jejich odpovědi jsou seřazeny podle ročníků studia.

Můj vztah k Leoši Janáčkově má dva póly. Prvním je vztah k živé, krásné a nenapodobitelné hudbě. Druhým je stín vědomí o záhadnosti povahy, která je a už asi zůstane tajemstvím. Neznám tu povahu, ale víme-li, že v ní byla touha objevit jinou cestu k novému poznání, myslím, že právě ona je hodna následování.

Irena Franková (1. ročník bakalářského studia)

Pre mňa je na Janáčkově najzaujímavejšia jeho práca s motívom; práve tá skratkovitosť, nerozvíjanie témy, jednoducho to, čo ho z tektonického hľadiska robí (robilo) jedinečným a avantgardným. Tento jeho osobitý znak – radšej zopakovať motív s transpozíciou ako siahodlho rozvíjať – je spolu s jeho jasnozrivou a nepresýtenou inštrumentáciou hlavný prvok, ktorého sa môžu uchopiť súčasní autori. Pre mňa ako autora je to navyše ešte aj emocionálny a vášnivý náboj jeho hudby. Teda v skratke: o tom, že Janáček má čo povedať a jeho odkaz sa v súčasnej dobe dá rozvíjať a využívať niet pochyb.

Adrián Demoč (2. ročník bakalářského studia)

Hudba L. Janáčka ma inšpiruje svojou úprimnosťou, húževnatou spätosťou so životom a z toho vyplývajúcou jedinečnosťou. Moje poznatky z jeho života vo mne vyvolávajú „vieru“, alebo pevnosť v umelecké ale aj ľudské presvedčenie.

Matej Haász (1. ročník magisterského studia)

— zleva Vojtěch Dlask, Adrián Demoč, Leoš Janáček, Jana Doleželová a Matej Haász

Myslím si, že hudba Leoše Janáčka má stále silný vliv na kompozice moravských autorů, i těch nejmladších. Co se týče mého přístupu, líbí se mi kombinovat metodu klasicky pojaté kompozice (takzvaně invenční, evoluční) s metodou montáže statických objektů, která popsána a používána Miloslavem Ištvanem vychází právě z hudby Leoše Janáčka. Mé janáčkovské inspirace jsou tedy zprostředkované a jako u většiny kompozic jiných autorů je v mých skladbách platnost těchto inspirací proměnlivá. (Vědomě jsem se nechala Ištvanovskou a janáčkovskou metodou i atmosférou jejich hudby inspirovat při kompozici *Hudby pro komorní smyčcový orchestr a kovové bicí*, kterou jsem nedávno dokončila.)

Nesmím samozřejmě opomenout inspirativnost Janáčkovy emocionálnosti a temperamentu v souvislosti s naší mentalitou. Janáčkův vnitřní přístup k hudbě a kompozici je mi velmi blízký.

Jana Doleželová (1. ročník magisterského studia)

Dílo Leoše Janáčka jsem zatím zdaleka nepoznal celé, ale mám oblíbeny některé skladby, některá místa ve skladbách. Nejvíce ke mně hovoří díla z přelomu století, kdy se teprve formovalo to nejtypičtější v Janáčkově stylu, a kdy lze z formy a z harmonie vyslouchat vliv proudů fin de siècle, především symbolismu a secese. Například v malé kantátě *Elegie na smrt dcery Olgy*, z níž je příklad harmo-

nických sledů, jsou mi některé principy blízké: složené takty (zde 9/16) a barvou hluboké, dvouběžkové harmonie. Pel takového zápisu (akord Ces, Fes, Asas) nelze jen tak přepsat jako jednoduchý e–moll. Hraje v tom roli psychologie interpreta; je zde komplikovanost, která by se měla projevit v nepřímocarosti hry, byť takhle jednoduchého souzvuku.

Mám moc rád fragment klavírní sonáty 1. X. 1905; ve druhé větě *Smrt*, okolo taktu číslo 33, se hudba dostává do výrazné exaltace, člověk může cítit prudký vzmach směrem vzhůru. Janáček tu jako tón, ke kterému směřuje ještě před harmonickým rozvodem celá gradace, použil pouze tercie Ces–dur kvintakordu a v souvislosti s akordem volněji souvisejícími velkou sextou (as) a velkou septimou (b), které jsou dílčími vrcholy předcházejících vzednutí (takt 32); na mne tato volba působí mnohem dojemněji, než kdyby se disonantnost vystupňovala.

Uvádím zde také harmonický výtah dvou taktů ze své písně *Come in*, v nichž cítím spřízněnost s touto částí Janáčkovy světa.

Vojtěch Dlask (5. ročník)

Pedagogové JAMU získali Ceny města Brna

V úterý 25. ledna 2005 byly reprezentantům různých oborů slavnostně uděleny Ceny města Brna za rok 2004. Mezi laureáty nacházíme například spisovatele Milana Kunderu, kulturního publicistu Jaroslava Dufka nebo výtvarníka Dalibora Chatrného. Zvláště nás těší zastoupení dvou profesorů Janáčkovy akademie: Petr Oslzlý převzal Cenu města Brna za své působení v divadelní sféře a Adolf Sýkora za oblast hudby. Gratulujeme.

Kurážná dramaturgie Studia Marta

S výjimkou dvou titulů (A. N. Ostrovskij – Výnosné místo a Tankred Dorst – Fernando Krapp mi napsal dopis), které ovšem nepostrádají na inscenační provokativnosti, se absolventský ročník činoherců podílí na vůbec prvním uvedení několika her na českém jevišti. Je mezi nimi kontroverzní text Martina Crimpa Pokusy o její život (režie Hana Mikolášková, posl. 5. roč.), původní drama z antického období Átreovci, které napsali doktorand Divadelní fakulty Pavel Trtílek a student 5. roč. režie Marek Mojžíšek (jde vlastně o premiéru světovou, nebo – jak šťastněji říkají Poláci – o prapremiéru – v režii Marka Mojžíška), dále Šťastná událost Slawomira Mrożka (režie Marek Mojžíšek) – a celou sérii završí první české nastudování v několika významných evropských divadlech již uváděné hry dánských autorů Thomase Vintnera a Mogense Rukova Rodinná oslava v režii Petra Štindla, někdejšího absolventa JAMU. Linií původní tvorby v Martě naplňuje také muzikál Pavlína Hoggard (libreto) a Dady Klementové (hudba) Vznesené vášně (režie Jana Janěková).

–vp–

— Martin Chamer, Petra Bučková a Šárka Bilíková v Pokusech o její život —

Autoři Občasníku I/2005:

Prof. PhDr. Jindra Bártová,
Hudební fakulta JAMU

Mgr. Libuše Čížková,
vedoucí knihovny JAMU

Adrián Demoč,
student HF

Vojtěch Dlask,
student HF

Jana Doleželová,
studentka HF

MgA. David Drozd,
vnější vztahy, DIFA

Prof. PhDr. Leoš Faltus,
prorektor JAMU, předseda Správní rady
Nadace Leoše Janáčka

Irena Franková,
studentka HF

Matej Haász,
student HF

Marie Káňová,
referentka zahraničního oddělení JAMU

Doc. PhDr. Silva Macková,
proděkanka Divadelní fakulty JAMU

Doc. Ing. Ivo Medek, Ph.D.,
děkan Hudební fakulty JAMU

Jaroslav Provazník,
vedoucí katedry výchovné dramatiky DAMU

Doc. Jiří Skovajsa,
Hudební fakulta JAMU, ředitel MIK

Mgr. Jana Slimáčková,
Hudební fakulta JAMU

Prof. Bohumil Smejkal,
Hudební fakulta JAMU

Prof. Adolf Sýkora,
Hudební fakulta JAMU

Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc.,
Filozofická fakulta MU

JUDr. Lenka Valová,
kvestorka JAMU, členka předsednictva RVŠ

Autoři kreseb a fotografií:

Jindra Bártová, Miroslav Hron, Eduard Milén,
Pavel Nesvadba, Vladimír Renčín, Magdalena
Spílková a archiv

OBČASNÍK JAMU I/2005

Redakčně připravili

Miroslav Plešák a Jindra Bártová

Tajemnice redakce: Jana Hálová

E-mail: halova@jamu.cz

Sazba: Donato, Šaracova 2, Brno

Tisk: Ediční středisko JAMU

Hudební dárky pro seniory a postižené děti

První z nich patřil Klubu seniorů při Městském úřadu Brno-střed ve čtvrtek 16. prosince. Představili se na něm fagotista Milan Štědroň s fagotovým kvartetem, houslistky Mária Sršňová a Zuzana Kubáčová, kytarista Tomáš Honěk a zpěvačka Lucie Slepánková, na klavír doprovázeli doc. Jana Goliášová, doc. Vladimír Hollý a Karel Martínek. V programu zazněla mj. díla Bachova, Mozartova, Saint-Saënsova a na závěr samozřejmě koledy, které si spolu s Lucií Slepánkovou nadšeně a dojatě zaspívali všichni přítomní senioři.

Již před časem mě požádala Speciální škola pro tělesně postižené na Kociánce o možnost návštěvy koncertu. Snadnější se však ukázalo uspořádat vystoupení přímo v sále školy. Došlo k němu 22. prosince na koncertu, zajištěném (stejně jako u seniorů) prof. Smejkalem. Tři studentky, zpěvačka Lucie Slepánková, houslistka Alena Strojilová a pianistka Vendula Urbanová, vhodně zvolily repertoár (Bach, Vivaldi, Brahms, Mozart ad.) a citlivě skladby propojily vlastním průvodním slovem. Malí posluchači od prvňáčků až po třináctileté a jejich pedagogové přijali předvánoční koncert vděčně a se zaujetím a zakončili ho – jak jinak – zpěvem oblíbených koled.

Jana Slimáčková

Tuto pravdu musí moderní pedagog vštěpovat svým žákům. Výhodou je, když sám veřejně vystupuje. Žádná teorie studenta nepřesvědčí tak, jako když vidí a slyší svého učitele na pódiu, ať už v roli sólisty nebo komorního hráče. Sleduji už přes dvacet let vývoj talentových zkoušek na Hudební fakultě JAMU. Zpočátku bylo studentům téměř jedno, kdo je povede – ostatně své přidělení ani nemohli ovlivnit, katedry byly většinou vedeny víc politicky než umělecky...

Rok od roku sílí snaha adeptů dostat se do tříd těch, o nichž vědí, že mají své pedagogické názory prověřené dlouholetou koncertní praxí. Snad ještě výrazněji se tento trend projevuje na mezinárodních interpretačních kurzech, kde pedagoga bez bohaté pódiové zkušenosti vůbec nelze angažovat – neměl by žáky. Dalo by se namítat, že byli geniální učitelé, kteří se věnovali téměř výlučně pedagogickému řemeslu a přesto měli výsledky. Jsou takové případy, ale nelze je zobecnit. Sebelepší teoretické vědomosti nevyváží zkušenost, získanou na pódii nebo před mikrofony. Myslím, že nejen hudebníci mi potvrdí, že mnohé teoretické zákony platí na pódiu či jevišti jen podmíněně a chovají se často velmi nepředvídatelně – člověk nepřipravený a pódiově nezkušený by na nečekané situace sotva stačil včas zareagovat. Odpovědný pedagog tedy povede své žáky cestou, na níž budou vystavováni nejrůznějšími konfrontacím, ať už to bude nutnost řešit náročné projekty, které nelze obejít laciným kopírováním, nebo účast na soutěžích a kurzech, kde uslyší cizí názory a budou nuceni o nich přemýšlet. Dnešní možnosti stáží v cizině jsou přínosné nejen samotnou možností pracovat pod jiným vedením, ale – a možná hlavně – získáním rozhledu a nutností adaptace na odlišné podmínky bez ztráty kvality výsledků. (Soudě podle sledování našich studentů, kteří v posledním desetiletí stáží absolvovali, mohu říci, že až na naprosté výjimky převažuje zatím právě tato „mimohudební“ zkušenost nad konkrétním ziskem oborovým – úzce nástrojovým).

I v organizační sféře se mnohé změnilo a vžitě způsob práce (myslím zde vlastní činnost uměleckou, pedagogickou i třeba vedení katedry a jiných útvarů) by byly málo efektivní. Doba je rychlá a nároky závratně stoupají. V exponovaných oborech, k nimž klavír nesporně patří, produkují dnes mnozí velmi mladí interpreti takovou kvalitu, která by před třiceti lety stačila na absolutní špičku. Tomu je třeba přizpůsobit organizaci a řízení práce: opouštět zažité stereotypy, umožňující alibisticky přežít pár let, a vytvářet prostor pro zrychlení a zintenzivnění práce, progresivní názorovou konfrontaci v oboru i mimo něj, pro experimenty, které s sebou ovšem nesou svá rizika, s nimiž je nutno počítat. Zcela nezbytné je komplexní působení na školy nižšího typu – konzervatoře i ZUŠ. Jsme totiž závislí na výsledcích jejich práce – a proto vše, čím jim můžeme přispět (semináře, přednášky, konzultace, poroty), musí být bráno jako činnost rovnocenná s naší prací „úvazkovou“.

Jsem rád, že tyto „modernizační“ snahy nalézají pochopení zejména v řadách studentů, jejichž iniciativa v novém prostředí začíná citelně narůstat. Nejvíce mě těší, že oni sami

– s vědomím, že se jim za vyslovení názoru nemůže nic stát a že si katedru a fakultu budují pro sebe – začínají ve stále větší míře vyvíjet tlak na prosazování pozitivních změn, i když některé z nich znamenají značné zvýšení nároků na ně samé. Změny, které sami vyvolali, potom respektují viditelně raději, než kdyby je někdo přikázal direktivním výnosem. Katedra se tak pomalu mění v opravdové pracoviště vysoké umělecké školy, kde by neměl být citelný rozdíl v aktivitách pedagogů a studentů, v jejich přístupech k řešení společných projektů – a zejména v jejich vztahu k pravdě a odpovědnosti.

Důležitým úkolem řízení je péče o personální obsazení kateder. Studenti – možná i na základě zkušeností získaných v cizině – požadují možnost širšího výběru specializovaných pedagogů. Dřívější praxe, že žák nesmí ani nahlédnout do „cizí“ třídy, natož aby požádal o konzultaci jiného vyučujícího (a třeba nejen ve svém oboru), se dostává pod stále větší tlak kritiky a stane se v blízké budoucnosti zcela neudržitelnou. Naopak týmová spolupráce je studenty samými stále více preferována. Katedry musí být obsazovány výhradně pedagogy, jejichž umělecko-pedagogická prestiž a lidské kvality jsou nezpochybnitelné a kteří jsou schopni a ochotni vzájemně spolupracovat.

Stranou musí vše, co by odebíralo čas a síly na úkor tvůrčí činnosti. Dalo by se lehce vyčísřit, jakou úsporu přináší pouhé převedení administrativy katedry z dřívější formy „schůzovní“ na současnou „elektronickou“ (i když této změně byli zpočátku nakloněni spíše studenti než někteří vyučující). Snažíme se dosáhnout uvolnění práce na katedře, maximální svobody odborného rozhodování jednotlivých pedagogů, ale i studentů, kteří mají právo volby, ovšem i z toho pramenící odpovědnost za výsledky. Rámcové limity plnění úkolů a výkonnostních norem (např. semestrální zkoušky, bodování, umožňující objektivní srovnávání vývojových křivek) jsou stavěny vlastně jen kvůli problémovějším studentům, ti výborní je nepotřebují, pro ně je to ale užitečný a docela oblíbený trénink na soutěže a konkurzy, kde se hraje ne pro publikum, ale pro porotu. Rozvoj opravdového talentu nelze limitovat etapami. Ideálem by byl absolutně individuální přístup ke všem studijním projevům výborných studentů (krátce po vzniku Hudební fakulty jsme úspěšně experimentovali s nejlepšími studenty – vytvořili jsme z nich mezioborovou skupinu, podléhající přímo děkanovi a srovnatelnou se „středisky vrcholového sportu“, kde platil zvláštní režim, sledující dosahování špičkových výsledků. (Škoda, že se v tomto pokusu nepokračovalo, byli bychom dál).

K tvůrčí atmosféře patří obecné vědomí svobody a spravedlnosti – jeho nastolení bylo mým hlavním úkolem, když jsem kdysi přijal funkci děkana, a i nyní při vedení katedry klávesových nástrojů považuji tyto hodnoty za nejdůležitější. Jsme sice umělecká škola a máme tedy především produkovat erudované umělce. Ale naši absolventi musejí být především rovnými, čestnými a spravedlivými lidmi. Bez těchto vlastností ostatně „dělat umění“ nelze.

Jiří Skovajsa